Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ✦ 14 февраль 1973 йил, чоршанба ✦ № 38 (15.512). ✦ Баҳоси 2 тийин.

Суратда «Каноп» фабрикаси цех партия ташкилотининг секретари Л. Шестакова, (чапда) тўқувчилар Н. Селиванова, В. Турчинович ва Г. Соколова билан новатор тўқувчилар ватанпарварлик ташаббуси ҳақида суҳбатлашмоқда. Ж. Тўраев фотоси.

УЛКАН ВАЗИФАЛАР ЧОРЛАЙДИ

Социалистик Ватанимиз коммунистик қурилишнинг янги, муаззам чўққиларига кўтарилмоқда. Тўққизинчи беш йиллигимиз эса шахдам одим ташламоқда. Ленинчи партиямизнинг даъвати билан авж олиб кетган умумхалқ социалистик мусобақаси қудратли кучга айланмоқда. Бу мусобақа давомида миллионларнинг янги ижодий ҳаракатлари, янги ташаббуслари вужудга келмоқда. Ўзбекистон тўқувчиларининг беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун бошлаб берган юришлари бутун Советлар диёрида кўп миллатли халқлар олиб бораётган умумий ишнинг ажралмас қисми сифатида ҳамма жойда қўллаб-қувватланмоқда.

Ана шундай юксак сиёсий вазият, кенгайиб бораётган социалистик мусобақанинг кўламлари, миқёслари, омманинг ижодий ҳаракатлари, республика партия ташкилотларининг жанговарлик, ишчанлик фаолиятлари куни кеча бўлиб ўтган Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленуми руҳида ва у қабул қилган қарорда жуда равшан ўз ифодасини топди. «КПСС Марказий Комитети декабрь Пленуми қарорлари асосида халқ хўжалик планларини ва социалистик мажбуриятларни бажариш юзасидан республика партия ташкилотининг ташкилотчилик ва сиёсий ишини кучайтириш тўғрисида»ги масалани муҳокама қилган пленум шуни мамнуният билан қайд қилдики, яқинда ўзининг ярим асрлик юбилейини нишонлаган мамлакатимиз беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилига янада қудратлироқ ва жипслашган, ўзининг моддий ва маънавий кучлари барқ урган ҳолда қадам қўйди.

Ўзбекистон партия ташкилотлари КПСС XXIV съезди белгилаган йўлни изчиллик билан амалга ошира бориб, республикамиз экономикасини янада ривожлантириш, меҳнаткашлар фаровонлиги ва турмуш даражасини юксалтириш соҳасида янгидан-янги муваффақиятларга эришмоқдалар. Тўққизинчи беш йилликнинг иккинчи йили муваффақиятли якунланди. Республикамизда 1971 йилга нисбатан 1972 йилда саноат ишлаб чиқариш ҳажми 6,6 процент ўсди, пландан ташқари юзлаб миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди, меҳнат унумдорлиги анча ошди. Меҳнаткашларга кенг истеъмол моллари кўплаб етказиб берилмоқда. Энергетика, химия, рангли металлургия, газ саноати барқ уриб ривожланмоқда.

Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги ўз тараққиётининг янги поғоналарига кўтарилмоқда. Кучли моддий-техника базасига эга бўлган бу соҳа беш йиллликда кўзда тутилган марралардан анча илгарилаб бормоқда. Ўтган йили Ватанга 4 миллион 710 минг тонна пахта етказиб берилди. Бу, давлат планида кўзда тутилганидан 712 минг тонна кўпдир. Дала гвардиячилари — қаҳрамон механизаторлар жами ҳосилнинг ярмига яқинини ўз агрегатлари билан териб бердилар. Бу билан улар энг қийин ва кўп меҳнат талаб қиладиган йиғим-терим жараёнини тўла механизациялаш учун мустаҳкам асос яратдилар.

Республикамиз партия ташкилотлари хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарлик қилишда катта тажриба тўпладилар. Уларнинг кундалик фаолиятларида раҳбарликнинг янада такомиллашган энг жанговар, энг халқчил ва ғоят таъсирчан форма ва усуллари таркиб топди ва булар тобора ривожланиб бормоқда.

Кадрларимизнинг ғоявий етуклиги, ишчанлик, ташкилотчилик қобилиятлари улар томонидан амалга оширилаётган мураккаб вазифаларни ҳал этиш жараёнида айниқса равшан намоён бўлмоқда. Республикамизнинг Оққўрғон, Учқўрғон ва бошқа районлари қишлоқ хўжалигини комплекс ривожлантиришда, пахтанинг ялпи ҳосилдорлигини оширишда йил сайин яхши кўрсаткичларга эришаётган эканлар, шубҳасиз, бу хўжаликка ишнинг кўзини билиб раҳбарлик қилишнинг самарасидир. Бу райкомлар ўз ишларида коллектив раҳбарликнинг ленинча принципларига қаттиқ амал қилиб, кадрларга, барча коммунистларга, оммага таяниб иш кўрмоқдалар. Улар партия XXIV съездининг ижтимоий ишлаб чиқаришни янада ривожлантириш ва интенсивлаштириш тўғрисидаги кўрсатмаларини бажаришда муайян муваффақиятларга эришмоқдалар. Мазкур район партия комитетлари қишлоқ меҳнаткашларининг бутун диққат-эътиборларини ердан, сувдан, моддий ва меҳнат ресурсларидан энг кўп даражада фойдаланишга қаратиб, бу ишларни амалга ошириш борасида колхозчилар ва совхоз ишчиларининг моддий манфаатдорлигини оширишга айниқса катта эътибор бермоқдалар. Партиявий-ташкилий, ғоявий-сиёсий ишларнинг бутун йўналиши оммада сиёсий ва меҳнат активлигини, ижодий ташаббускорликни ўстиришга шу қадар кучли таъсир кўрсатяптики, бунинг натижасида ишчилар ўзларига топширилган иш учун юксак масъулият ҳис қилиб ишламоқдалар. Тўққизинчи беш йилликнинг учинчи, ҳал қилувчи йилида ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини бажариш йўлида активлик ва жонкуярлик кўрсатмоқдалар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми республикамизда эришилаётган бу ва бошқа ютуқларини таъминлаш билан бирга, амалий ишларнинг боришини танқидий нуқтаи назардан баҳолаб, халқ хўжалигининг турли соҳаларида ҳали жиддий нуқсонлар борлигини уқдириб ўтди. Саноат ва қишлоқ хўжалигида мавжуд резерв ва имкониятлар тўла ишга солинмаяпти. Бир қатор саноат корхоналарида меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатлари беш йиллик топшириқларидан орқада қолмоқда. Хом ашё, ёқилғи ва электр энергияни ортиқча сарфлаш ҳоллари содир бўлмоқда. Айрим корхоналарда тайёрланаётган маҳсулотларнинг сифати паст, таннархи қиммат, қурилишларда эса куч ва маблағларни жуда кўп объектларга сочиб юбориш практикасига барҳам берилгани йўқ.

Қишлоқ хўжалигининг муҳим тармоқлари — чорвачилик, айниқса қўйчилик ва ғаллачилик орқада қолмоқда. Ем-хашак ҳосилдорлиги паст. Дон етиштириш соҳасида айниқса Қашқадарё, Сирдарё, Самарқанд областлари етарли иш олиб бормаётирлар. Картошка, сабзавот, мева ва полиз экинлари, узум етиштириш етарли даражада кўпайтирилмаётир. Айрим район партия комитетлари хўжаликка ҳали ҳам бир ёқлама ёки юзаки раҳбарлик қилмоқдалар. Чунончи, Қизилтепа район партия комитети қарорбозлик, мажлисбозлик сингари иллатларни келтириб чиқарувчи одатлардан ҳали ҳам холи бўлган эмас. Бу ерда қарийб бир йил мобайнида чорвачиликни ривожлантириш ҳақида 16 марта қарор қабул қилинган. Аммо бу қарорларнинг ижроси учун курашилмаган. Натижада бу соҳада ҳеч қандай ўзгариш бўлмаган. Наҳотки, райком секретарлари, партия аппаратининг ходимлари қабул қилинган қарорларнинг бажарилмай қолиши оқибат натижада ўзларининг коммунистлар оммаси олдида бебурд бўлиб қолишларини ҳис этмасалар?! Чироқчи район партия комитети фаолиятида ҳам ана шундай нуқсонлар содир бўлмоқда.

Қарор ижроси билан кучли. Партия ҳар бир ходимдан, ҳар бир коммунистдан қабул қилинган қарорларнинг, белгиланган план ва тадбирларнинг ҳеч сўзсиз ижро этилишини талаб этади. Партия турмушининг бу ленинча принципи кадрларимизни ишчанлик, жанговарлик руҳида тарбиялаш ва камол топтиришнинг энг синалган методидир. Партия ходими, коммунист ижро учун кураш жараёнида изланади, омма билан доимо алоқа қилиб туришнинг янги усулларини топади, ўзида масъулият ҳисларини кучайтиради, амалий ишда чиниқиб, кўзлаган мақсадига эриша олади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми партия, совет ва хўжалик органлари зиммасига ўзларининг амалий фаолиятларида КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумида, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг СССР 50 йиллиги тўғрисидаги докладида баён этилган қоидалар ва хулосаларга муттасил амал қилиш, мавжуд камчиликларни тугатиш юзасидан зарур чораларни кўриш, партия ва ҳукумат Директиваларининг бажарилишини контроль қилишни кучайтириш, корхоналар, ташкилотлар, колхозлар ва совхозларнинг, давлат ва хўжалик аппарати ҳамма бўғинларининг раҳбарларига иш натижалари учун бўлган талабчанликни ошириш вазифасини юклади.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари хўжаликка раҳбарлик қилиш метод ва усулларини янада такомиллаштиришлари, турмуш, давр талаб этаётган ҳамма масалаларни ниҳоятда изчиллик билан принципиал ва самарали ҳал этишлари, жойларда сиёсий-ғоявий ишлар даражасини ва унинг таъсирчанлигини оширишлари, кадрларнинг иқтисодий ва назарий билимларини ошириш тўғрисида доимо ғамхўрлик кўрсатишлари керак.

Саноат ва қишлоқ хўжалигида фан-техника тараққиёти ютуқларини дадиллик билан жорий этиш, асбоб-ускуналардан, бутун техникадан, мавжуд ички резерв ва имкониятлардан энг самарали фойдаланиш ҳақида, меҳнат унумдорлигини ошириш суръатларини жадаллаштириш тўғрисида, меҳнаткашларнинг халқ хўжалик планларини тўла ва ошириб бажариш соҳасидаги ташаббусларини янада кенгайтириш ҳақида тинмай ғамхўрлик кўрсатишлари лозим.

Вазифа — ҳозирги пайтда кенгайиб бораётган социалистик мусобақани янада кучайтиришдан, бу мусобақада ҳар бир ишчи, колхозчининг актив иштирокини таъминлашдан, илғор иш усулларини пропаганда қилишдан, олинган мажбуриятларнинг ҳар бир корхона, қурилиш ва ҳар бир колхоз ҳамда совхозда муваффақиятли бажарилишини таъминлашдан иборат.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми республикамиз экономикаси ва маданий-қурилиши билан боғлиқ бўлган жуда муҳим масалаларнинг янги ёрқин истиқболларини кўрсатиб берди. Пленум партия ташкилотларидан, меҳнаткашларни ғоявий-сиёсий ва интернационал руҳда тарбиялашни кучайтиришни, ёт сарқитларга қарши, социалистик жамият нормаларини турлича бузишларга қарши кескин кураш олиб боришни талаб этди. Пленум қарорида белгиланган тадбирларни изчиллик билан амалга ошириш — республикамиз партия ташкилотларининг, барча коммунистларнинг жанговар вазифасидир.

ТАШАББУСКОРЛАР САФИ КЕНГАЯВЕРСИН!

МУСОБАҚАНИНГ БОРИШИНИ ТЕКШИРАМИЗ

САМАРҚАНД трикотаж фабрикаси тўққизинчи беш йилликнинг ўтган 25 ойини яхши кўрсаткичлар билан якунлади. Бўлтур планга қўшимча равишда қарийб икки юз минг сўмлик устки ва ички трикотаж, турли спорт кийимликлари, болалар костюмлари ва бошқа кенг истеъмол моллари ишлаб чиқарди. Коллектив социалистик мусобақани авж олдириб ва ускуналардан унумли фойдаланиб, катта тежамкорликка эришди. Йил давомида 250 минг сўм соф фойда олди. Беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йили биринчи ойи маҳсулот реализация қилиш топшириғини анча ошириб адо этди.

— Коллективимиз, — деди фабрика директори Али Ғуломов, — 1973 йил программасини муддатидан анча олдин, беш йиллик план топшириғини эса 1975 йил август ойида бажариш мажбуриятини олган. Биз бутун куч ва имкониятларимизни шу юксак социалистик мажбуриятни бажаришга қаратмоқдамиз.

Трикотажчилар Тошкент ва Марғилон тўқувчиларининг беш йиллик топшириқларини барвақт бажариш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини кучайтириш ҳақидаги мактуби билан танишиб чиққач, янги марранн кўзлаб ишга киришдилар.

АЛП ҚАДАМЛАР

Фабрика йигирилган ипларни қабул қилиб олиб, газлама тўқиб чиқаради. Шу тўқилган газламалардан турли кийимликлар тикади. Корхонада ҳам тўқувчилик, ҳам тикувчилик цехлари мавжуд. Тўқувчи Ҳосият Худоёрова ишлаб чиқариш топшириғини бажаришда салкам икки йил олдинда боряпти. У илғорлар чақириғи асосида беш йилликни муддатидан икки йил олдин, 1973 йил декабрда бажаришга сўз берди. Х. Худоёрова ишлаб чиқаришда донгдор бўлиш билан бирга оммавий-ташкилий ишларда ҳам актив қатнашаётир. У Бутуниттифоқ Касаба Союзлари Марказий Советининг аъзоси. Социалистик мусобақа аълочиси. Ҳосият Худоёрова тўқувчиликда бахтини топганлардан. Яқинда у КПСС аъзолигига кандидатликка қабул қилинди.

Бичувчи Кимёхон Маърупова кийимни қуроқсиз бичиб кўп тежамкорликка эришмоқда. Ўтган юбилей йилида бир ярим йиллик топшириқни бажариб, кўп, маблағ тежади. Шу кунларда бу бичувчи аёл 1974 йилнинг март ойи ҳисобига ишламоқда. Бичувчи Умара Нуғмонова, тўқувчи Саида Ўринова, Надия Ҳасанова, Шарофат Умароваға ўхшаш кўплаб ишчилар меҳнат вахтасида туриб ишлаб, ҳар смена нормасини 190—200 процент қилиб бажариб келмоқдалар. Уларнинг кўпи шу йилнинг ўзида беш йиллик марраси эгаллайди. Ҳозир фабрикадаги 32 ишчи тўққизинчи беш йиллик топшириқни икки ярим йилда, 31 ишчи уч йилда, 33 ишчи уч ярим ва 29 ишчи тўрт йилда бажариш юзасидан мажбурият олиб меҳнат қилмоқда.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ИЗДОШЛАР

✦ ТЎҚУВЧИЛАР КЕНГАШИБ ОЛИШДИ ✦ БЕШ ЙИЛЛИК ТОПШИРИҚ — 3,5 ЙИЛДА ✦ БИР КУНДА НОРМАДАГИДАН 3 МИНГ КВАДРАТ МЕТР КЎП МАҲСУЛОТ

«Каноп» йигирув-тўқув фабрикаси республикамиз пойтахтидаги йирик тўқимачилик корхоналаридан бири. Тўққизинчи беш йиллик планни муддатидан илгари бажариш учун курашаётган фабрика коллективи орасида ҳар бир ишда ибрат кўрсатаётган, ташаббускор меҳнат илғорлари кўп. Корхона ўтган йил планини муддатидан анча аввал бажариб, пландан ташқари 793 минг сўмлик кўп маҳсулот реализация қилди. Бу ерда Тошкент тўқимачилик комбинати тўқувчилари Л. Казанцева, Е. Губина ўртоқларнинг ватанпарварлик ташаббусига қўшилган кишилар сафи тобора кенгайиб бормоқда. 67 киши беш йиллик шахсий топшириқни 3,5—4 йилда бажариш мажбуриятини олиб ишламоқда. Тўқув-ишлаб чиқариш цехининг илғор тўқувчиси Антонина Личагина, Анастасия Петрова, Таисия Сотниченко, Татьяна Анохина, йигирувчи Назира Ҳалимова, Нина Пушкарёва, Ирина Лапочкиналар ойлик топшириқларини 170-180 процент қилиб бажараётирлар. Ҳозир 18 киши шу йилнинг иккинчи ярми ҳисобига маҳсулот топширмоқда. Анастасия Петрова эса тўққизинчи беш йилликнинг тўртинчи йили ҳисобига ишлаяпти.

Тошкент тўқимачилик, Марғилон ипак комбинатлари ва «Атлас» фирмаси ишлаб чиқариш илғорларининг тўққизинчи беш йиллик топшириқларини барвақт бажариш учун мусобақа байроғини янада баландроқ кўтариш ҳақидаги даъвати канопчилар қалбидан чуқур жой олди. Куни-кеча тўқув-ишлаб чиқариш цехининг коммунистлари олти новатор тўқувчи ишчилар мактубини муҳокама қилиб, навбатдаги вазифаларни белгилаб олиш, ўз зиммаларига қабул қилган мажбуриятларини қайта кўриб чиқиш мақсадида очиқ партия йиғилишига тўпландилар. Йиғилишни цех партия ташкилотининг секретари Людмила Шестакова очди. 42 коммунист қатнашган йиғилишга цехдаги барча тўқувчилар таклиф қилинди. Цех партия ташкилотининг секретари Л. Шестакова илғор тўқувчиларнинг республикадаги барча меҳнаткашларга ёзган мактуби ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ушбу мактуб тўғрисидаги қарорини ўқиб берди. Цех коллективи олдида турган вазифалар ҳақида сўзлади. Бу ўз ҳамкасбларининг ташаббусидан ғоят руҳланган тўқувчиларнинг юрак сўзлари эди. Биз қуйида айрим тўқувчиларнинг цех партия ташкилотининг очиқ йиғилишида айтган гапларини айнан келтирамиз.

ГАЛИНА СОКОЛОВА, КПСС аъзоси: тўққизинчи беш йиллик планни муддатидан илгари шараф билан бажаришга эришиш цехимиз коммунистларининг реал орзусидир. Мен ҳозир июль ойи ҳисобига маҳсулот беряпман. Олти ҳамкасб новатор тўқувчиларнинг мактубини ўқир эканман менда ҳамма имкониятлардан унумли фойдаланяпманми, меҳнат унумдорлигини ошириш учун барча резервлар ишга солиняптими, деган савол пайдо бўлди. Тўғрисини айтганда бизда ҳали ишга туширилмаган резервлар кўп. Орттирилган тажрибаларни ўзлаштириш, тўқувчилар билан ремонтчиларнинг, ишчилар билан инженерларнинг ўзаро ёрдамини, ижодий ҳамкорлигини янада яхши йўлга қўйишга эришишимиз лозим. Меҳнатни илмий асосда ташкил этишга эътиборни кучайтиришимиз зарур.

Беш йилликнинг бошида мен Л. Казанцева ва Е. Губина ўртоқларнинг чақириғига қўшилиб, беш йиллик топшириғини тўрт ярим йилда бажариш мажбуриятини олган эдим. Энди олти станок ўрнига саккиз станокда ишлашга кўчмоқчиман. Ана шулар ҳисобига беш йиллик планни тўрт йил-у уч ойда бажариш ҳақида оширилган мажбурият қабул қиламан. Бундан ташқари уч ёш ишчини шогирдликка олиб, уларни тўқувчи уста қилиб чиқараман.

ВАЛЕНТИНА ТУРЧИНОВИЧ, КПСС аъзоси: менда айниқса Лидия Казанцеванинг сўзлари катта таассурот қолдирди. У 48 станокда ишлашга кўчибди. Бу осон эмас. Шунчалик кўп станокда ишлашнинг нақадар қийинлигини кўпчилик тушунади. Мен ҳам имкониятларимни ҳисоблаб чиқдим. Ҳозир олти дастгоҳни бошқаряпман. Хўш, янада эпчилроқ ҳаракат қилсам, дастгоҳлар орасини зичроқ ўрнатиб, ўзимга анча ўнғайлик яратсам Галина Соколова айтганидек саккиз станокни бошқаришим мумкин. Бу — бир сменада пландан ташқари 100 квадрат метр ортиқча маҳсулот тайёрлаш мумкин деган гап.

НИНА СЕЛИВАНОВА, ВЛКСМ аъзоси: бурноғи йилнинг бошида беш йиллик топшириқларини 3,5 йилда бажариш ҳақида шахсий мажбурият олган эдим. Икки йиллик планни 1,5 йилда бажардим. Ҳозир 1974 йил ҳисобига маҳсулот топширяпман. Калава ўровчиман. Касбим енгил эмас. Аммо қаловини топсанг қор ҳам ёнади, деганларидек ҳар бир ҳаракатни ҳисоб-китоб қилган киши сира чарчамайди. Иши унумли бўлади. Мана бир мисол: ҳар куни нормадан ташқари 200-250 килограмм калава тайёрлаяпман. Иш шундай давом этаверадиган бўлса беш йиллик топшириқни уч йилда бажаришга қурбим етади. Айтмоқчиманки, давлат топшириқларининг тақдири ўзимизнинг қўлимизда. Шунинг учун коллектив ишига шахсан масъулиятли эканлигимизни чуқур ҳис этмоғимиз лозим.

Жилғалардан дарёлар вужудга келганидек, олти новатор тўқувчи ишчиларнинг даъватига «лаббай» деб жавоб бераётган «Каноп» фабрикаси ташаббускорларининг сафига янги кишилар келиб қўшиляпти. Очиқ партия йиғилиши ишчиларда катта таассурот қолдирди. Беш йиллик топшириқни муддатидан илгари бажариш ҳақида оширилган мажбурият қабул қилиб чақириқ эълон қилган тўқув-ишлаб чиқариш цехининг даъватига бошқа цех коллективлари ҳам қўшилмоқда.

Р. ТУРСУНОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

КАДРЛАРНИНГ ЎҚИШИ

Тошкент олий партия мактабида раҳбар кадрларни қайта тайёрлаш республикалараро курсларида навбатдаги машғулотлар тугади. Ўзбекистон, Тожикистон ва Туркманистон қишлоқ район ижроия комитетларининг раислари ва совет органларининг масъул ходимлари бир ойлик курсда таълим олдилар.

Программага мувофиқ марксча-ленинча назариянинг ва КПСС сиёсатининг актуал проблемалари, социалистик экономикани бошқаришнинг илмий асослари, совет қурилиши тўғрисида лекциялар тингланди. Лекцияларни Тошкент олий мактабларининг ўқитувчилари, олимлар, раҳбар партия ва совет ходимлари ўқидилар. Республикалараро курс машғулотларида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Т. Н. Осетров, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Р. Ҳ. Абдуллаева, А. Р. Хўжаев лекция ўқидилар.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИДА АСБОБ-УСКУНАЛАРНИ САҚЛАШ ВА УЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШДАГИ ХЎЖАСИЗЛИК ФАКТЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қайд қиладики, республика Халқ контроли комитети, «Совет Ўзбекистони» ва «Правда Востока» газеталарининг редакциялари КПСС Марказий Комитети 1972 йил декабрь Пленумининг қарорларига ва СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллиги шарафига бағишланиб ўтказилган тантанали мажлисда КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев докладида қўйилган вазифаларга амал қилиб, халқ хўжалигида асбоб-ускуналарни сақлаш ва улардан фойдаланишни текшириш юзасидан республика рейди ташкил этиб, қимматли ташаббус бошладилар. Бу ишга халқ назоратчилари, ишчи ва қишлоқ мухбирлари, кенг меҳнаткашлар оммаси актив қўшилди.

Бошланган рейднинг дастлабки якунлари ва халқ контроли комитетлари қараб чиққан ҳамда «Совет Ўзбекистони» ва «Правда Востока» газеталари саҳифаларида эълон қилинган текшириш материаллари республиканинг кўпгина корхоналарида, қурилишларида, колхоз ва совхозларида асбоб-ускуналар, машина ва механизмлардан фойдаланиш ҳамда уларни сақлашда хўжасизлик, ишлаб чиқариш қувватларини фойдаланишга ўз вақтида топширмаслик фактлари, кўп миқдордаги технология асбоб-ускуналарини ҳисобга олиш вақтида яшириб қолиш фактлари рўй берганлигини кўрсатади.

321 корхонада танлаб ўтказилган текширишда 4,5 миллион сўмлик 2619 дона ҳали ўрнатилмаган асбоб-ускуна ҳисобга олиш вақтида яшириб қолинганлиги аниқланди. Бухорода қурилаётган керамзит заводида электр моторлари, вентиляторлар, элеваторлар, пресслаш установкалари ва бошқа асбоб-ускуналар очиқ жойларда сақланиб, ишдан чиқмоқда. «Узсельхозтехника»нинг Сирдарё область базасида 70 та янги электр двигатели очиқ жойда сақланиб ишдан чиқариляпти. Самарқанд областининг колхозлари ва совхозларида сут соғиш установкаларининг 15 проценти, Сурхондарё областида эса озуқа цехларининг 37 проценти ва сут соғиш установкаларининг 30 проценти ишлатилмай ётибди.

Республиканинг бошқа корхоналари, ташкилотлари ва хўжаликларида ҳам асбоб-ускуналардан фойдаланиш ва уларни сақлашга хўжасизларча муносабатда бўлиш фактлари рўй бераётганлиги аниқланди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети **қарор қилади:**

1. Республика халқ контроли органлари, «Совет Ўзбекистони» ва «Правда Востока» газеталарининг редакциялари халқ хўжалигида асбоб-ускуналарнинг қандай сақланаётганлиги ва улардан фойдаланишни текшириш юзасидан ўтказган ишлар маъқуллансин.

2. Область, шаҳар, район партия комитетлари ва корохналар ҳамда хўжаликларнинг бошланғич партия ташкилотлари зиммасига халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида текшириш ва рейдлар ўтказишда амалий ёрдам кўрсатиш, шу текшириш ва рейдларнинг якунларини ўз вақтида қараб чиқиш, асбоб-ускуналардан фойдаланиш ва уларни сақлашда хўжасизликка, шунингдек уларни ҳисобга олиш вақтида яшириб қолишга йўл қўяётган шахсларни қаттиқ жавобгарликка тортиш мажбурияти юклатилсин.

3. Республика министрликлари ва идоралари зиммасига социалистик мулкни эҳтиётлик билан сақлаш борасидаги ишларни кучайтириш, асбоб-усукуналар ҳамда механизмлардан фойдаланиш ва уларни сақлашда текшириш ва рейдлар вақтида очиб ташланаётган камчиликларни тугатиш юзасидан шошилинч чоралар кўриш, бу масалаларни коллегияларнинг мажлисларида қараб чиқиш, ана шу муҳим иш участкасига масъулиятсизлик ва совуққонлик билан қараётган раҳбарлар олдига қатъий талаблар қўйиш мажбурияти юклатилсин.

4. Республика халқ контроли комитетлари зиммасига текшириш ва рейд якунларини халқ контроли группалари йиғилишларида, коллективларида, шунингдек комитетларнинг мажлисларида мунтазам муҳокама қилиб туриш, бу масалаларни партия, совет ва хўжалик органлари муҳокамасига қўйиш мажбурияти юклатилсин.

5. Газеталарнинг редакцияларига, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетига текшириш ва рейдларнинг якунларини газета саҳифаларида, радио ва телевидение орқали кенг ёритиб бориш вазифаси топширилсин.

Василий Мотин ва Анатолий Шишановларнинг номини Тошкент кабель заводи коллективи «олтин қўлли мастерлар» деб тилга олишади. Улар бу фахрли номга ўзларининг ҳалол ва самарали меҳнатлари туфайли эришдилар. Заводнинг 20-цехида қатор йиллардан буён ишлаб келаётган серғайрат кабелчилар айни кунларда ҳал қилувчи йилнинг август ойи ҳисобига меҳнат қилишяпти. Суратда: В. Мотин ва А. Шишановлар иш устида.

М. Нуриддинов фотоси.

МЕҲНАТ ШУҲРАТИ КУНЛАРИ

САМАРҚАНД. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Шаҳар партия комитети ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар Совети ижроия комитети «Меҳнатни шарафлаймиз» байрамининг зафарлар кўриги сифатида ўтказди. Шу муносабат билан 9 ва 10 февраль кунлари темирйўлчилар клубида, химиклар посёлкасида, лифтсозлик, концерва, кинап, гелион, кўн заводларида, «Ҳужум» пиллакашлик, чой қадоқлаш фабрикаларида, маданият уйларида ва бошқа жойларда кечалар, концертлар уюштирилди. Маданият, санъат, адабиёт ходимлари меҳнат ва революция ветеранлари билан учрашувлар ўтказилди.

Меҳнат шуҳрати кунлари Самарқанд шаҳар меҳнаткашларининг чинакам халқ байрамига айланди. Китоб ярмаркалари, савдо-сотиқ, Самарқанд рассомларининг асарларидан иборат виставкалар, шаҳар саноат маҳсулотлари кўргазмаси ташкил этилди. Карнай-сурнайлар янгради. 10 февраль кундузи шаҳардаги опера ва балет театри биносида меҳнат шуҳрати кунлари тантанали равишда якунланди. Шаҳар партия комитетининг биринчи секретари М. Н. Ҳаитов шу ҳақда доклад қилди.

ҚИШЛОҚЛАР ЖАМОЛИ

ГУЛИСТАН. Республика яйлов-мелиорация қурилиши бирлашмасининг Сирдарёдаги кўчма механизация колоннаси Сирдарё районидаги «Ўзбекистон» колхозида водопровод шохобчаларини қуриб бўлди. Колхозчиларнинг уйларига, мактабга, мактабгача тарбия муассасаларига, чорвачилик фермаларига водопровод шохобчалари орқали артезиан қудуғининг ичимлик суви келтирилди. Гулистон районидаги «Октябрь», «Москва», Сирдарё районидаги «Ленинград» колхозларининг ҳамма қишлоқларида водопроводлар ишлайдиган бўлиб қолди. Бу йил яна тўртта хўжаликда водопровод шохобчалари қурилади. Бу қурилишга жамоат маблағларидан ярим миллион сўмга яқин пул ажратилди.

Сирдарё областидаги 42 колхознинг ҳаммасида беш йилликнинг охирига келиб колхоз посёлкалари водопровод суви билан таъминланадиган бўлиб қолади. (ЎзТАГ).

ФАНИМИЗ УФҚЛАРИ

ИСТИҚБОЛ ЙЎЛИ

Бундан тахминан юз йилча муқаддам мустақил фанга айланган биохимия эндиликда биологиянинг асосий негизи бўлиб қолди. Ўзбекистонда ҳам кейинги йилларда биохимия фани истиқболли йўналишга кириб олди.

Ўзбекистон биохимикларининг тадқиқотларини мамлакатимизда ва хорижий элларда ҳам тан олишган. Қалқонсимон без гормонларининг биохимияси соҳасидаги илмий-тадқиқотлар республикамизда, айниқса, кенг ривожланган. Тошкент олимлари қалқонсимон безда йодли бирикмалар ҳосил бўлиш механизмини, одам ҳаёт фаолияти учун муҳим бўлган бу орган касалланганида оқсил ва нуклеин кислоталарининг ўзгаришларини ўрганиб чиқдилар. Заҳарли бўқоқда радиоактив йод даволаш дозасининг таъсир қонуниятлари аниқланди.

Мана шу муваффақиятларнинг ҳаммаси янги йирик тадқиқот марказини барпо этиш масаласини кўндаланг қилиб қўйган эди. 1967 йилда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси қошида биохимия институтининг ташкил этилиши республикамизда биохимик илмий ишларни янада кенгайтиришга, энг муҳим амалий натижаларга эришишга имкон яратди.

Ижодий коллективимиз фақат лабораториялардаги мавжуд илмий йўналишларнигина ривожлантириб қолмай, айни чоғда улар зиммасига оқсиллар, нуклеин кислоталар ва ферментлар устида кенг кўламда чуқур илмий-тадқиқот ишлари олиб бориш вазифалари ҳам юклатилган.

Институтимизнинг асосий илмий йўналишларидан бири — гормонларнинг, даставвал, қалқонсимон без гормонларининг биосинтези, алмашинуви ва таъсир қилиш механизмини, безнинг асосий оқсили бўлган тиреоглобулиннинг тузилишини, физика-химиявий хусусиятларини ҳамда алмашинувини ўрганиш ташкил этади. Бундан ташқари қалқонсимон безнинг нуклеин кислоталарини, уларнинг тузилиши, синтези ва алмашинувини буқоқнинг ҳар хил шаклларида ўрганиб, без насли касалликларининг молекуляр асосларини ойдинлаштириш мақсад қилиб қўйилган. Бу актуал проблема Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, Ленин мукофоти лауреати Е. Тўрақулов раҳбарлигида гормонлар биохимияси лабораториясида ҳал этиляпти.

Тўқималар модда алмашинуви биохимияси лабораториясида гликозидлар ва бошқа физиологик актив моддаларнинг юрак ҳамда жигар касалликларидаги таъсирини ўрганиш, уларнинг мазкур органлар фаолиятини идора этишдаги ролини аниқлаш юзасидан чуқур ва ҳар томонлама текширишлар ўтказиляпти.

Цитохимия ва электрон микроскопия лабораториясида эса нейроэндокрин системага оид хужайра компонентларининг тузилиши, функцияси, уларга нурланишнинг таъсири, гормонларга таъсирчан бўлган орган ва тўқималарнинг структураси ва функцияси мукаммал ўрганилди.

Янги бешйилликда биологиянинг энг қизиқарли ва мураккаб масалаларидан бири бўлган эмбрионал тараққиётда эндокрин системанинг шаклланиши ва бу жараёнга гормонларнинг таъсирини ўрганиш цитохимия ва электрон-микроскопия лабораторияси ходимларининг диққат марказида турибди. Шу билан биргаликда она организми ва ҳомила ўртасидаги гормонал муносабатлар ҳам тадқиқ этилмоқда.

Нуклеин кислоталар биохимияси лабораториясида пахтанинг вилт касаллигидаги ўзгаришларнинг молекуляр асослари чуқур тадқиқ этилаётир. Ўрганилаётган масала янги беш йиллик режалари асосида олиб борилмоқда. Бу соҳадаги ишлар эндиликда кенг ривож топмоқда. Профессор А. Иброҳимов етакчилигидаги бир гуруҳ ёш олимлар пахта уруғида оқсил биосинтезига ва нуклеин кислоталар структурасига гамма нурларининг таъсирини атрофлича ўрганмоқдалар. Шубҳасиз, бу тадқиқотларнинг натижалари республика халқ хўжалигида катта ўрин тутган пахтачиликда ўзининг амалий татбиқини топади. Бундан ташқари лабораторияда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ўсимликлар моддалари химияси илмий-тадқиқот институтида ажратилган ва юрак касалликларида ишлатиладиган бир қанча гликозидларнинг биофизик таъсир механизми мукаммал ўрганиб чиқилди. Лабораториянинг беш йиллик режаларида физиологик актив моддаларнинг ҳар хил биологик мембраналар структураси ва функциясига таъсирини ўрганиш кўзда тутилган.

Институтнинг энзимология лабораториясида Ўрта Осиё илонлари заҳарининг биохимияси устида кенг тадқиқотлар ўтказиляпти. Илон заҳаридан бир мунча биологик актив компонентлар тоза ҳолда ажратиб олиниб, уларнинг таркибий қисмлари, физик-химиявий хоссалари, таъсир механизмлари ўрганилмоқда. Айни чоғда лаборатория ходимлари олдида илон заҳарининг айрим компонентларини ажратиб олиб, уларнинг химиявий тузилишини аниқлаш, улар составидаги ферментларнинг актив марказини топиш вазифалари турибди. Шубҳасиз, бу тадқиқотларнинг натижалари медицинада катта роль ўйнайди.

Институтимизнинг кўпгина лабораторияларида биохимия фанининг назарий проблемалари устида ҳам илмий-тадқиқот ишлари олиб борилмоқда. Ижодий коллективимиз бажарилаётган илмий ишларнинг самарадорлигини оширишга ва уларни амалиётга жорий қилинишини тезлаштиришга алоҳида аҳамият бераётир. Асосий бойлигимиз — пахтани вилт касаллигидан сақлаш борасида ўсимликларни муҳофаза қилиш илмий-тадқиқот институти билан ҳамкорликда олиб борилаётган изланишлар ижобий натижалар бериши, шубҳасиз.

Юқори малакали мутахассислар тайёрлашга, айниқса, хотин-қизлардан етук кадрлар етиштиришга катта эътибор берилаётир. Кандидатлик диссертацияларининг ярмидан кўпини хотин-қизларимиз ёқлаган. Докторлик диссертацияси устида ишлаётган ўн кишидан учтаси хотин-қизлардир.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил топган куннинг 50 йиллиги олдидан шуни қувонч билан айтиш мумкинки, институтимиз ходимларининг проблематик масалаларга бағишланган тўққизта монографияси нашр этилди. Етакчи илмий ходимларимиз халқаро биохимия ва биофизика конгрессларида, Бутуниттифоқ ва регионал съезд-конференцияларда илмий докладлари билан мунтазам қатнашиб келмоқдалар. Институтимиз СССР Фанлар академиясининг А. Н. Бах номидаги Биохимия ҳамда Биофизика институтлари, Москва Давлат университетининг бир қанча кафедралари, Қозоғистон ва Ўрта Осиё республикаларидаги институтлар ва бошқа илмий коллективлар билан доимий алоқада иш олиб боради. Бундан ташқари чет эллик мутахассисларнинг лабораторияларимизда стажировкада бўлиши институтимизнинг Иттифоқ аҳамиятига эга бўлганлигидан далолат беради.

Шуни фахр билан айта оламизки, коллективимизда юқори малакали ёш олимлар ва мутахассислар асосий кучни ташкил этади. Шунга яраша лабораторияларимиз замонавий асбоб-ускуналар билан етарли даражада жиҳозланган. Илмий-тадқиқотларни ҳал этишда замон талабларига жавоб берадиган биохимия, биофизика, цитохимия ва электрон-микроскопия усулларидан кенг фойдаланилмоқда. Ҳозир олимларимиз бир қатор назарий ҳамда амалий масалаларни муваффақиятли ҳал этиш учун астойдил меҳнат қилишяпти.

Ж. ҲАМИДОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Биохимия институтининг директори, профессор.
А. МИРАҲМЕДОВ,
институт партия ташкилотининг секретари.

ҚАРДОШЛАР МУСОБАҚАСИ

БЕЛЛАШГАНИ МАЙДОН ЯХШИ

Ўзбекистон ССР, Тошкент область Янгийўл районидаги уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳамроқул Турсунқулов номли ва Тожикистон ССР Регар районидаги Ленин номли колхоз аъзолари 1973 йилда ҳар гектар ердан 40 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтариш, бошқа тармоқларни ҳам комплекс ривожлантириш учун мусобақалашишга азму қарор қилганликлари илгари «Совет Ўзбекистони» ва «Тожикистони Советӣ» газеталарида хабар қилинган эди. Яқинда шу газеталарнинг махсус мухбирлари Регардаги Ленин номли колхозда бўлиб, меҳнат аҳлининг кайфияти, кўклам экиш мавсумига тайёргарлик ишларининг бориши, чорва қишловининг дастлабки якунлари билан танишди. Қуйида шу ҳақдаги репортажни эътиборингизга ҳавола этамиз.

Душанбадан Регарга, Ленин номли колхозга йўл олдик. Масофа саксон чақирим чамаси бор. Енгил машина Душанба — Тошкент магистрал йўлида бир маромда боряпти. Кафтдек текис йўлнинг икки чети мевали, манзарали дарахтлар билан чегараланган. Қиш фасли эмасми, дарахтлар ортида қор остида хамирдек кўпчиб ётган поёнсиз пахта пайкаллари, экинзорлар яққол кўзга ташланади. Об-ҳаво ва иқлим жиҳатдан Ўзбекистон билан Тожикистон ўртасида деярли тафовут йўқ, бир-бирига уланиб ўтиб кетган ёғингарчиликлардан кейин осмон беғубор, қуёш ҳар икки республикага бир хил нур сочяпти. Ариқларда сарғиш тусли сув оқяпти. Афтидан, деҳқонлар ернинг шўрини ювиб, яхоб бераётганга ўхшайди. Минерал ва органик ўғитлар ортилган, уруғлик чигит юкланган машиналарнинг кети узилмайди. Йўл-йўлакай қаёққадир ошиқаётган янги тракторлар, пахта териш машиналари ва турли маркадаги механизмларга дуч келдик. Жамоат гавжум жойларда одамларни янги меҳнат зафарларига чорловчи шиорлар, плакатлар яққол кўзга ташланади.

Магистрал йўл бўйича белгиланган масофани босиб ўтилгач, машина чапга — Регарга бурилди, хиёл фурсатдан кейин темир йўл станциясига дуч келдик. Бу ердаги манзарани кўриб, тўй ёки улоқ бўляптими, деб ўйладик. Кейин билсак, регарлик меҳнаткашлар бутун кучни сафарбар этиб, 1973 йил деҳқончилиги учун ажратилган ўғитлар, уруғлик чигитни машина-тележкаларга ортаётган экан. Одамлар қиш кунлари меҳнатни соғиниб қолганликлариданми, ғайрати жўш уриб ишлашарди.

Мана, Ленин номли колхоз қишлоғидамиз, аниқроғи социалистик шаҳарчадамиз. Бош план асосида қайта қурилган, маданий-маиший бинолар, ҳамма коммуникацияларга эга бўлган, 12 ярим минг аҳоли истиқомат қилаётган колхоз қишлоғи гўзал шаҳарни эслатади. Ҳатто қнйгос ҳосилга кирган мевали боғлари, токзорлари, мамлакатга эфир мойи етказиб бераётган гулзорлари билан айрим шаҳарчалардан устун туради.

Яна бир мисол. Колхоз территориясида бешта ўн йиллик, бешта саккиз йиллик, олтита бошланғич мактаб бор. 17 магазин, 6 новвойхона, 11 сартарошхона, 10 та медицина муассасаси, 29 та болалар боғча ва яслиси аҳолига хизмат кўрсатяпти. Маиший хизмат кўрсатиш уйи, бахт уйи, кино-театр бинолари, ошхона-ресторанлар бир-бирига туташиб кетган. Яна такрор айтамизки, қишлоқ эмас, колхоз маблағи ҳисобига қурилган, дидлик наққошлар қўли билан жило берилган замонавий шаҳарча!

Бизни шодонлик билан кутиб олишди. Нон-туз қўйилган дастурхон устида қизғин суҳбат бўлди. Суҳбат арслон изидан, йигит сўзидан қайтмайди, биз мусобақадошларимиз билан 40 центнердан пахта хирмони кўтарамиз, бошқа тармоқларни ҳам комплекс ривожлантирамиз, деб аҳду паймон қилишдикми, сўздан қайтиш йўқ!» деган хулоса билан якунланди. Дўстлар даврасида тожик халқининг ўзбек халқига бўлган меҳр-муҳаббати, садоқат-эътиқодига чин юракдан қойил қолдик. Мана бу — совет кишиларига хос интернационал дўстлик рамзи! Бу фазилатни Коммунистик партия камолотга етказди.

Колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Тожикистон ССР Олий Советининг депутати Асқарали ака Мирзаев билан эртаси куни яна учрашдик. Дилкаш, очиқ кўнгил, салоҳиятли киши экан. Ҳамроқул ота билан кўп суҳбатлашганман деди. Отани ўзбек пахтакорларининг байроқдори деб атади. Колхознинг ҳозирги раиси Усарбой Жўраев, партия комитетининг секретари Бурҳон Султонов ва бошқа активлар ота изидан бораётганликларини эшитиб, кўп хурсанд бўлдик деди, мусобақадошларита чин юракдан муваффақиятлар тилади.

Суҳбат яна қирқ центнерчилик, кўклам экин мавсумига тайёргарлик мавзусига кўчди.

— Мусобақа — ютуғингни ўртоқлаш, камчилигингни ҳамкорликда тугат дегани, — гап қотди у вазмин оҳангда. — Ўзбек дўстларимиз билан мусобақа боғлашга аҳд қилганимиздан буён колхозчиларимиз ғайрат отига қамчи босяпти. Пахта майдонларини кузда шудгорлаб бўлган эдик. Ҳозир шўрини ювиб, яхоб беряпмиз. 123 та турли маркадаги тракторлар, кўплаб сеялкалар, борона-чизелларни ремонтдан чиқариб бўлдик.

Маҳаллий ўғит тўплаш, чиритишга алоҳида аҳамият беряпмиз. Ҳар гектар ерга 15 тонна органик ўғит солишни кўзда тутмоқдамиз. Тўғри, ҳамма майдонларни бир йилда ўғитлаб бўлмайди, бунга органик ўғит етишмайди. Шуни ҳисобга олиб чорва яйловларидан гўнг, қўй қийин ташиб келтирилиб, хандақларда чиритиляпти. Бригадаларга графиклар берилди, ижроси текшириб борилляпти.

Мутахассисларнинг оёғи ҳам, қўли ҳам тинмайди. Улар чигит экиш схемасини белгилаяпти, уруғлик нормасини аниқлаяпти. Карталар механизаторларга доимий қилиб бириктилди, ким қайси пайкалга чигит экса, ўша пайкалда ғўза парвариши ўтказади, ҳосилини машинада териб беради.

Деҳқончилик маданиятини юксалтиришга алоҳида эътибор берилаяпти. Шу мақсадда пахтабеда алмашлаб экиш кенг жорий этилди, ирригация-мелиорация ишлари кучайтириляпти. Хўжаликнинг суғориладиган ер майдони 4057 гектар, шундан 1874 гектарида пахта етиштирилади.

Ҳар бир бригаданинг конкрет шароити, имкониятлари ҳисобга олиниб, ҳосилдорлик нормаси белгиланди. Тоғай Болтаев, Нажмиддин Юсупов, Чачабой Дўстов, Хўжақул Алиқулов, Ўғилой Мелиқуловалар бошлиқ бригадалар ўтган йили гектаридан 39-44 центнердан пахта хирмони кўтарган эди. Улар бу йил 46-50 центнерлик марралы кўзлашяпти.

— Мусобақадошларимиз ҳам шундай кўрсаткичларга эришадилар деган умиддамиз, — деди 50 центнерчи бригада бошлиги Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Жўрабой Раҳмонов. Бу борада бир-биримизга устоз ва шогирд бўламиз.

Суғориладиган ерларда пахтачилик ва бошқа соҳаларни ривожлантириш кўп жиҳатдан дала ишларини комплекс механизациялаш даражасига боғлиқ. Ленинчилар буни яхши билади. Шу сабабдан машина теримини кўзлаб чигитни барвақт ерга қадаш чоралари кўриляпти. Бу йил 2.000 тонна пахта «зангори кема»ларда терилади. Етарли техника бор, уни икки сменада ишлатиш учун қиш фаслида механизатор кадрлар тайёрланди. Ҳар бир машинанинг ўртача иш унуми 120 тоннага етказилади, илғор механизаторлар 300-400 тоннадан пахта териб бериш мажбуриятини олган. Мажбуриятлар колхозчиларнинг умумий мажлисида бир овоздан тасдиқланди.

Хуллас, регарликлар ҳам, ленинчилар ҳам кўклам экин мавсумини бошлашга шай турибди, байроқча кўтарилса бас, тракторлар мотори ҳаракатга келади, механизаторлар ўриндиқлардан жой олади, чигит 7-10 иш кунида сифатли қилиб экилади.

Мусобақадош Ленин номли колхозда чорва қишлови ҳам соз ўтяпти. Ўтган йили 16 минг тоннадан зиёд силос, 900 тоннага яқин сенаж бостирилиб, 8 ярим минг тонна дағал хашак тайёрланган, кўплаб концентрат жамғарилган эди. Ана шу ем-хашак қишли-қировли кунларда иш берди. Сигирлар зоотехника қоидалари асосида боқилиши туфайли сутини кўпайтирди, гўштга топшириладиган қорамоллар яхши тош босди. 15 минг бошдан зиёд қўйнинг бирор боши ҳам чиқимга чиқмади. Шу кунларда 756 бош сигирнинг кўпи соғиляпти. Январь ойида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан тенгма-тенг кўп сут ва гўшт тайёрланди.

Халқимизда дўстингни ютуғи — сенинг ютуғинг, дўстингни камчилиги — сенинг камчилигинг, деган нақл бор. Регар районидаги Ленин номли колхоз аъзолари тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи даврасида — 1973 йилда пахта, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни кўпайтириш учун мустаҳкам замин яратганликларини кўзимиз билан кўриб, қулоғимиз билан эшитиб, чексиз мамнун бўлдик.

Колхоздан жўнаб кетар эканмиз, Асқарали ака Мирзаев хайрлаша туриб бундай деди:

— Аввало, Усарбой Жўраев, Бурҳон Султонов ўртоқлар бошлиқ мусобақадошларимизга самимий саломимизни топширишингизни, яхши истакларимизни билдиришингизни сўраймиз, қолаверса, апрель ойида социалистик мусобақа шартномасини имзолаш, кўклам экин мавсумига тараддуд ишларини кўздан кечиришга борамиз, шу ҳақда мусобақадошларимизни яна бир карра хабардор қилиб қўйсангиз, мамнун бўлур эдик.

Тожикистонлик мусобақадошларнинг илтимосларини Тошкент область, Янгийўл районидаги уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳамроқул Турсунқулов номли колхоз раҳбарлари ва аъзоларига етказдик...

Файзиддин АБДУРАҲИМОВ,
«Тожикистони Советӣ» газетасининг махсус мухбири.
Маъруф НАЗАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» газетасининг махсус мухбири.
Душанба — Тошкент.

Тошкент шаҳарлараро автомат телефон станциясининг коллективи аҳолига намунали хизмат кўрсатиш ишларини йил сайин яхшилаб бормоқда. Бу ерда янги-янги алоқа линиялари ишга туширилиши билан бирга, станция энг сўнгги замонавий алоқа техникалари билан ҳам таъминланяпти. Суратда: электротехник Гуля Муҳаммадшина ва катта инженер Борис Абрамовлар автомат телефон станциясининг марказий пулти ёнида иш устида.

Ф. Лутфуллаев фотолари.

Идеология фронти жангчилари

КЎНГИЛ КЎНГИЛДАН СУВ ИЧАР...

Сиёсий ташкилотчининг иши ниҳоятда кўп қирралидир. Ташкилотчи ўз вазифасини муваффақиятли бажариш учун кишилар билан ишлай билиши, уларнинг қалбига йўл топа билиш қобилиятига эга бўлиши керак. У ҳар томонлама чуқур билимли, бой ҳаёт тажрибасига эга, оммавий-сиёсий ишларда чиниққан, кишиларнинг энг яқин дўсти, маслаҳатчиси бўлиши керак.

Халқимизда «Кўнгил кўнгилдан сув ичади» деган мақол бор. Менимча, ҳамсуҳбатнинг қалбига йўл топиш учун, энг аввало унинг ўзини яхши билиш, нималар билан қизиқиши, қандай саволларга жавоб ахтараётгани, нималар уни ҳаяжонлантираётганини яхши билиш керак. Мен ўзим ташкилотчилик қилаётган хонадонлардаги ҳамма кишиларни яхши танийман. Улар орасида 8 пенсионер, 16 колхозчи, 11 ўқувчи, 18 мактабгача ёшдаги болалар — жами 53 киши бор.

Абдураҳим Ғуломов ва унинг умр йўлдоши Лазокат хола пенсия ёшидаги кишилардир. Абдураҳим ота колхоз гаражида қоровул бўлиб ишлайди. Лазокат хола уй ишлари билан банд. Улар колхозчиларнинг пенсия таъминоти билан қизиқишар эди. Колхоз аъзоларига пенсия пулининг кўпайтирилгани ҳақидаги қарорни ўқиб чиққач, қўшниларникига ошиқдим. Уларга партия ва ҳукуматимизнинг қарорини ўқиб, тушунтириб бердим.

Коммунистик партиямизнинг қишлоқ меҳнаткашларига нисбатан ғамхўрлиги алоҳида сиёсий ахборот учун мавзу бўлди. Мен ҳисоб-китоб қилиб чиқиб, биргина колхозимизнинг ўзида кексаларга ҳар ойда 8926 сўм пенсия, кўп болали аёлларга эса 3812 сўм нафақа тўланаётганини гапириб бердим.

Абдураҳим отанинг қизи Шоирахон 9-синфда ўқир эди. У мактабни тугаллагач нима қилмоқчи эканлигини суриштирганимда елкасини қисди. Эртаси куни галдаги суҳбатга мактабни тугаллаш арафасида турган йигит ва қизларни ҳам таклиф қилдим.

— Мамлакатимизда ҳар йили 2 миллионга яқин йигит ва қизлар ўрта мактабни тугаллаб ҳаётга йўлланма оладилар. Республикамизда ўтган йили 210 минг йигит ва қиз ўрта маълумот, 286 минг киши эса тўлиқсиз ўрта маълумот олди. Уларнинг бир қисми олий ва ўрта махсус билим юртларига ўқишга киришди. Кўплаб ёшлар ҳунар-техника билим юртларида ҳунар ўрганиб, шаҳар ва қишлоқларда ишламоқдалар. Ҳозир республикамизда 155 та ҳунар-техника билим юртлари бор. Шулардан 31 тасида ёшларга ҳунар ҳақда ўрта маълумот берилади. Билим юртларида 55 мингдан ортиқ йигит-қиз ўқимоқда. Улар 150 дан ортиқ касб-кор эгаси бўлиб чиқадилар.

Неъмат Мирзақосимов билан қилган суҳбат ҳали ҳам эсимда. У колхозда шофёр бўлиб ишлайди, техника билан қизиқади. Ўз касбининг моҳир устаси. Суҳбат пайтида Н. Мирзақосимов иш унумини оширишнинг резервлари ҳақида сўзлаб берди. Ўзим ҳам аввал шофёр бўлиб ишлаганим учун унинг гапларига қизиқиб қулоқ солдим. Шундан сўнг бир неча кун давомида кечалари ўтириб тегишли адабиётларни кўриб чиқдик. Ёнилғи, мойлаш материаллари ва резинани тежаш, машинани ўз вақтида сифатли ремонт қилиш ҳақидаги тажрибаларни ўргандик.

Кишилар ўртасида олиб бораётган сиёсий ишларимда суҳбат ва том маънодаги ахборот билангина чекланиб қолаётганим йўқ. Баъзан оммавий-сиёсий ишларнинг у ёки бу таъсирчан воситасини ҳам қўлланмоқдаман. Кўпинча суҳбат пайтида мавзу жиловини суҳбатдошларим қўлига тутқазиб қўяман. Ўткир мунозара, албатта, ўз таъсирини кўрсатмай қолмайди. Ана шундай мунозарали суҳбатлардан бирида колхоз ва колхоз аъзоларининг даромадлари ҳақида гапирилди. Хўжалигимиз ўтган йили 1,5 миллион сўм даромад олди. Колхозчиларнинг йиллик иш ҳақи 1189 сўмни, механизаторларники эса 1630 сўмни ташкил қилди. Ҳар бир киши-кунига 5 сўм 29 тийиндан иш ҳақи тўланмоқда. Масалан, Турғун ота Абдураҳимовнинг оиласи бир йилда 6370 сўм даромад қилди.

Тўққизинчи беш йилликда колхоз аъзоларининг турмуши янада фаровонлашади. 1975 йилга келиб хўжалик 2 миллион сўм даромад оладиган ва ҳар бир киши-кунига 7 сўмдан иш ҳақи тўланадиган бўлади. Қишлоқда янги бинолар қурилади. 120 ўринли касалхона, мактаб биноси қад кўтаради, хонадонларга водопровод ва газ ўтказилади. Янги теплица комбинати қурилади.

Қишлоқ меҳнаткашлари ўртасида сиёсий иш олиб бораётганимдан, ўтказаётган суҳбатларим кишиларга наф бераётганидан хурсандман.

А. ТУЙЧИЕВ,
Тошкент область, Калинин районидаги «Ленин йўли» колхозининг сиёсий ташкилотчиси.

Тошкентлик ва фарғоналик тўқимачилар бошлаган ватанпарварлик ташаббуси республикамиз саноат корхоналарининг бошқа соҳаларига ҳам кенг қулоч ёймоқда. Улар ҳал қилувчи йил социалистик мусобақасига актив қўшилиб, йиллик топшириқларни барвақт уддалаш учун зиммаларига оширилган мажбуриятлар олиб меҳнат қилишяпти. Суратларда: (юқоридан) Тошкент трикотаж фирмаси ип-калавалаш цехининг чаққон қўлли ишчиси—Нури Эргашева ва Тошкент агрегат заводининг илғор ишчиси Жумабой Шариповлар иш устида. Улар кунлик нормаларини 120-130 процент бажариш билан ўз корхоналарида пешқадамлик қилишяпти.

И. Глауберзон фотолари.

ТЕХНИКА КАСБЛАРИ— ДЕҲҚОНЛАРГА

Тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йили социалистик мажбуриятларини бажариш кўп жиҳатдан қишлоқ хўжалик техникасидан унумли фойдаланиш, техникани бошқариш ва деҳқонларнинг техника касбларини ҳар томонлама ўрганиш ҳамда уни такомиллаштиришларига боғлиқ. Шундай экан, республикамизнинг ҳар бир меҳнат аҳли, айниқса деҳқон бу касбларни ҳар томонлама пухта билиши ва уни ишлаб чиқаришга жорий қилиши шарт.

Партия ва ҳукуматимиз бу муҳим масалага жуда катта эътибор бериб келяпти. Улар қишлоқ оммавий касб кадрларини ўқитишни ташкил қилиш ҳақида кўрсатма бериб, колхоз ва совхоз раҳбарлари, область ва район партия, совет, комсомол ташкилотларининг бу соҳада қиладиган конкрет ишларини белгилаб бердилар.

Шунга кўра республика колхоз ва совхозлари, қишлоқ хўжалик илмий текшириш институтлари ҳузурида, область ва район қишлоқ хўжалик бошқармаларида, ипакчилик ва ўсимликни ҳимоя қилиш идораларида, область совхозлар тресги ҳамда «Узсельхозтехника»нинг область, район бирлашмалари қошида техника касбларини ўргатувчи мактаблар, курслар, семинарлар, университетлар ва махсус факультетлар ташкил этилди. Буларда янгидан 30 мингга яқин механизатор тайёрлаш, 160 мингдан ортиқроқ кадрнинг малакасини ошириш кўзда тутилмоқда. Шунингдек, 2150 мутахассис олий ва ўрта махсус қишлоқ хўжалик ўқув юртларида, қишлоқ хўжалик илмий тадқиқот институтларида, 13 мингга яқин қиз-йигит эса қишлоқ профессионал-техника билим юртларида ўқимоқда. Колхоз раислари, колхоз директорлари ва район қишлоқ хўжалик бошқармалари бошлиқларидан 300 га яқин киши Тошкент қишлоқ хўжалик институтида ўз малакаларини оширишмоқда. Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Ташсельмаш» заводи қошида ташкил қилинган иттифоқ аҳамиятига эга бўлган мактабда бу йил мингга яқин инженер-механиқ ва механик-ҳайдовчи билим олаётир. Шунингдек, отчилик заводларида ҳам кўпгина чорвадорлар малака оширишяпти. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Валентин Тюпко бошлиқ бўлган Ўрта Осиё машина синаш станциясида ташкил этилган мактабда 800 дан кўпроқ комплекс механизациялашган бригада бошлиқлари, республика чорвачилик илмий-тадқиқот институти экспериментал базасининг донгдор сигир соғувчиси, СССР Олий Советининг депутати Анастасия Чудная бошлиқ бўлган мактабда эса 300 га яқин сигир соғувчи ва чорвачилик механизаторлари билим олишмоқда. Академик Шредер номидаги боғдорчилик-узумчилик ва виночилик илмий тадқиқот институтида ҳамда унинг жойлардаги филиалларида 300 дан кўпроқ миришкор боғбон илғор тажрибаларни ўрганаётир.

Республика Қишлоқ хўжалик министрлиги ва Совхозлар министрлигининг қарорига мувофиқ шу йилдан бошлаб янгидан республиканинг 20 та илғор хўжалиги қошида сут соғувчи, молбоқар ва бузоқбоқарлар мактаби иш бошлади. Бу мактабларда шу йилнинг ўзида 3050 сигир соғувчи, 3215 молбоқар ва 2685 бузоқбоқар тўла билим олиб, мутахассис бўлиб етишиб чиқади. Фарғона область Риштон районидаги «Риштон» совхози, Бағдод районидаги «Ленинград», Каттақўрғон районидаги «Қорадарё» совхозида ташкил топган мактаблар шулар жумласидандир.

Қишлоқ меҳнаткашларининг ўқуви Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги томонидан ишлаб чиқилган программа бўйича амалга оширилмоқда. Ишни яхши ташкил этган кўпгина район хўжаликларида кадрларнинг техника ўқуви муваффақиятли давом этмоқда. Университет, мактаб, семинар ва тўгаракларга партия, совет, комсомол ва касаба союз раҳбар ходимлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ҳамда ишлаб чиқариш новаторлари жалб қилинган.

Иқтисодий ўқувнинг самарадорлигини оширишда кўргазмали қуроллардан, ҳужжатли кинофильмлардан ҳамда махсус ўқув кино ленталаридан фойдаланилмоқда. Кадрлар малакасини ошириш мақсадида бир қанча ремонт устахоналари, қишлоқ хўжалик илмий-тадқиқот институтлари ва уларнинг филиалларига ҳамда тажриба станцияларига, завод ва музейларга экскурсиялар ташкил қилинмоқда. Область ва район ташкилотлари раҳбарлари ҳар бир хўжаликда ўтаётган машғулотларни текшириб туриш ва бу хўжаликка тегишли ёрдам бериш мақсадида тажрибали мутахассислар юбораётир. Бу соҳада айниқса Хоразм, Самарқанд ва Бухоро областлари яхши иш қилмоқда. Айниқса Андижон, Фарғона ва Самарқанд областларида ташкил этилган иқтисодий мактабларда минглаб меҳнаткашлар ҳар томонлама техника билимларини эгалламоқдалар. Партия, совет, касаба союз ва комсомол раҳбар ходимларидан жуда кўплаб киши ҳам иқтисодий ўқувга жалб қилинган.

Лекин шуни ҳам айтиш керакки, республиканинг Қашқадарё, Сирдарё, Хоразм областлари ва Қорақалпоғистон Автоном республикасида меҳнаткашларнинг иқтисодий ўқуви яхши ташкил қилинмаган.

Қорақалпоғистон АССРда колхозчи ва совхоз ишчиларидан атиги 10-15 процентигина халқ иқтисодий мактабларига жалб қилинган, холос. Мазкур областларнинг партия ташкилотлари бу муҳим масалага жиддий эътибор бермаётирлар. Кадрларнинг иқтисодий ўқувини ёмон олиб боришаётир.

КПСС Марказий Комитетининг меҳнаткашларга иқтисодий билим бериш тўғрисида чиқарган қарорини ҳаётга тўла татбиқ этиш, республикамизнинг барча колхоз ва совхозларида меҳнаткашлар оммасига ҳар томонлама иқтисодий билим беришни йўлга қўйишда партия ташкилотлари ташаббус ва ташкилотчилик кўрсатишлари зарур.

Иқтисодий билим — бу меҳнат унумдорлигини ошириш, тежамкорлик бўлиб, келажак бойлиги ҳисобланади. Экономикани ривожлантиришда, аҳолининг моддий ва маданий турмуш даражасини оширишда ва меҳнат унумдорлигини кўтаришда жуда катта аҳамият касб этади.

М. ҲИДОЯТОВ,
Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, Кадрлар тайёрлаш ва малака ошириш бошқармасининг бошлиғи.

БЕКОР ЁТГАН „ФАБРИКА"ЛАР

Қурилиш проблемалари

Сўнгги йилларда аҳолини қиш ойларида ҳам сабзавот маҳсулотлари билан таъминлаш бир мунча яхшиланди. Чунки республика қишлоқ хўжалигида қишки сабзавотчилик кўпроқ жорий этилмоқда. Теплицалар қурилишининг кенгайганлиги помидор, бодринг ва кўкатларни кўпроқ етиштириш имконини беряпти. Ҳозирги вақтда сабзавот фабрикаси деб аталган теплицаларда 36 гектар майдонда ана шундай сервитамин маҳсулотлар етиштирилмоқда. Хўжаликларнинг дастлабки ҳисобларига қараганда мавсумда Тошкент, Самарқанд ва Андижон шаҳар меҳнаткашларига 3 минг центнердан зиёд қишки бодринг ва помидор етказиб берилади.

Теплица комбинатининг ташкил этилиши хўжаликларга ҳам катта фойда бермоқда. Қурилиш учун сарфланган маблағлар тез қоплаваётир. Шунинг учун ҳам янги тармоқнинг фойдасини кўзлаган яна 23 колхоз ва совхоз ўз теплица комбинатларини қуришга қарор қилиб, «Узгипросельстрой» институтига лойиҳа тузиш учун буюртма бердилар. Шуниси характерлики ҳатто Мирзачўлдаги «Социализм» совхозида ҳам биринчи сабзавот фабрикаси барпо этилмоқда.

Техника тараққиёти туфайли теплица комбинатлари қурилиши тезлашди. Эндиликда олти гектарлик йирик комплекслар барпо этилмоқда. Ойна ўрнига эса полиэтилен плёнкалар қўлланилмоқда.

Беш йиллик планга мувофиқ республикамизда бир миллион 444 минг квадрат метр саҳнли теплицалар қурилиб ишга туширилади. Бу программани амалга ошириш учун жуда катта маблағ сарфланиши турган гап. Лекин, программанинг амалга оширилиши асосан қурувчиларнинг фидокорона меҳнатига боғлиқдир. Бу иш билан эса Қишлоқ хўжалиги министрлигининг биринчи «Узспецсельстрой» тресги шуғулланмоқда. Малакали қурувчилар билан таъминланган бу трест монтаж ишлари планини бажариб келмоқда. Лекин теплица хўжаликларида янги қувватларни ишга тушириш соҳасида трест ўз имкониятларидан тўла фойдалана олмаётир.

Ўтган йили республикамизда майдони 62 гектарлик теплицалар қурила бошлаган эди. Шулардан фақат 11 гектарлик теплицагина фойдаланишга топширилди. Сўнгги уч йил ичида қуриб битказилмаган теплица комплекслари сони камаймаётир. Бунинг асосий сабаби, куч ва маблағларнинг кўп объектларга сочиб юборилаётганлигидир. Бунинг устига лойиҳа-смета ҳужжатлари вақтида етказиб берилмайди. Афсуски бундай камчилик бу йил ҳам давом этмоқда. Чунончи ҳамма лойиҳа-смета ҳужжатлари тўла қўлга олинмасдан туриб бешта комбинат қурилиши бошлаб юборилди. Яна буюртмачиларга ускуналар ўз вақтида етказиб бермаётганлиги ҳам теплицаларни вақтида ишга туширишга тўсқинлик қилмоқда.

Ана шундай камчиликлар оқибатида 1971—1972 йилларда 144 гектар ўрнига атиги 18 гектар саҳнли теплица фойдаланишга топширилди.

Шуниси ажабланарлики, Қишлоқ хўжалиги министрлигининг капитал қурилиш бошқармаси, «Узгипросельстрой» институти ва 1-«Узспецсельстрой» тресги қурилиш учун жой танлашда шошма-шошарлик қилишмоқда. Бу эса хўжаликларга жуда қимматга тушяпти. Қурилгач теплица комбинатлари фойдаланишга топширилмаётир. Буни Тошкент шаҳри атрофида жойлашган Собир Раҳимов номли, Навоий номли колхозлар мисолида яққол кўриш мумкин. Бу хўжаликларда газ, электр энергия, сув ҳамда теплица комплекси учун зарур бўлган бошқа коммуникациялар ҳисобга олинмай 1969 йилда қурилиш бошлаб юборилди. Теплица қурилишига ярим миллион сўмдан кўпроқ маблағ сарфланди. Лекин ҳанузгача иш охирига етказилгани йўқ. Ҳатто ойнаси қўйиб қўйилган теплицалар бекор турибди.

1970 йилда ўша хато яна такрорланди. Яқин вақт ичида электр билан таъминлаш имконияти бўлмаган ҳолда Янгийўл районидаги Ленин номли колхозда теплицага пойдевор қўйилди. Мана энди, тўрт йилдан буён «Сельэнергопроект» институти бу вазифани тежамли техник ҳал қилиш имкониятини тополмаётир. Бунинг оқибатида объектни ишга тушириш муддати 1974 йилга кўчирилди.

Калинин районидаги «Ленин йўли» колхози правлениеси ҳам хўжалик ҳисоби талабларига жавоб бермайдиган ишга қўл урди. 1969 йилда қурила бошлаган икки гектар теплица ҳанузгача ишга туширилмаганлиги колхоз раҳбарларининг парвойига келмаётир. Теплицани электр қуввати билан таъминлаш масаласи ҳал қилинмаган бўлса ҳам колхоз правлениеси яна бир олти гектарлик теплица учун чет эл ускуналари сотиб олди. Лекин колхозда теплица қурилиши 1974 йилдан олдин тугалланишига ақл бовар қилмайди.

Тошкент областида теплица комбинатлари қурилишидаги бундай аҳвол узоқ вақтгача эътибордан четда қолиб келди. Ўтган йилнинг ёзидагина теплица қурилиши бўйича колхозлараро бирлашма ташкил этилди. Бундай ташкилот ягона буюртмачи сифатида иш кўриб, маблағларни ишга туширилиши лозим бўлган объектларга сарфлаши, бинобарин теплица қуриш ва ишга туширишни тезлатиши мумкин эди. Бироқ бошланган иш ниҳоясига етказилмади. Область ижроия комитети бирлашма дирекцияси фаолиятини чегаралаб, уни маслаҳат берувчи ташкилотга айлантириб қўйди. Дирекция колхоз маблағларини марказлаштириш ҳуқуқидан маҳрум бўлиб қолди.

Шунга қарамай колхозлараро теплица қурилиши бирлашмаси барча инженерлик коммуникацияларини улаш учун шароит бўлмаган жойларга теплица қуриш практикасига хотима бериши керак. Ҳолбуки бундай аҳвол ҳамон давом этмоқда. Масалан, Орджоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозида бошланган қурилиш тўхтатиб қўйилди. Чунки бу ерда ер ости сувлари юза жойлашган бўлиб дренаж қуриш зарурати туғилди. «Узгипросельстрой» эса насос станцияси қурилиши учун ишчи чизмаларини ярим йил кечиктириб берди. Натижада вақт бой берилди, келтирилган ускуналар бекор турибди.

Тошкент, Самарқанд ва бошқа областларда сабзавоткорларнинг эҳтиёжларига область газлаштириш трестлари совуққонлик билан қарамоқдалар.

Кези келганда асосий буюртмачилар — Озиқ-овқат саноати ва Совхозлар министрликларининг теплица қурилишига муносабатига ҳам тўхталиб ўтмоқ керак. Икки министрлик ишга икки хил муносабатда бўляпти. Озиқ-овқат саноати министрлиги маблағларни ишга тушириладиган объектларга марказлаштириб теплицаларнинг тез муддатларда қуриб битказилишини таъминламоқда. Ҳозирнинг ўзидаёқ 14 гектарлик иккита теплица комбинати муваффақиятли ишлаяпти ҳамда беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун шароит вужудга келмоқда.

Совхозлар министрлигида эса аҳвол бутунлай бошқача. Бу министрлик бўйича совхозларда 24 гектарлик теплицалар қурилиши керак. Бироқ бу объектлар қурилишига министрлик оз-оздан пул ажратяпти. Бу эса қурилиш ҳаддан ташқари чўзилиб кетади деган гапдир.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ҳамда ВЛКСМ Марказий Комитети 1973 йил халқ хўжалиги планларини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани авж олдиришга чақириб қурилиш коллективларининг асосий эътиборини «қурилиш муддатларини қисқартириш ва янги ишлаб чиқариш қувватларини... ўз вақтида фойдаланишга топшириш, тугалланмаган қурилишлар ҳажмини камайтириш ҳамда ресурсларни ишга тушириладиган объектларга марказлаштириш»ни талаб қилди. Совхозлар министрлигига объектларни тезроқ ишга тушириш, тугалланмаган қурилишлар сонини камайтириш замон талаби эканлигини эслатиб қўйиш керак.

Д. ПОЛЕВОЙ.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ЯНГИЛИКЛАР ХАБАРЛАР ВОҚЕАЛАР

ЎЗАРО МАНФААТЛИ САВДО

БЕЛГРАД, 12 февраль. ТАСС мухбири Ю. Родионов хабар беради: Югославиядаги «Центротекстиль» ташқи савдо бирлашмаси бу йил Совет Иттифоқига тўқимачилик, пойафзал ва кўн саноати маҳсулотлари етказиб беришни 20 процент чамаси кўпайтиради. «Центротекстиль» бош директори С. Живанович ТАСС мухбири билан суҳбатда айтдики, бизнинг ташқи савдо бирлашмамиз жуда кўп мамлакатлар билан савдо-сотиқ қилмоқда. Бу бирлашма чет мамлакатларга эркаклар пальтоси ва костюмлари, аёллар ва болалар кийими, трикотаж ва жун газлама, пойафзал ва чарм-галантерея етказиб бермоқда. Совет Иттифоқи бизнинг энг катта харидоримиз. Жамики ташқи савдо оборотимизнинг ярмидан кўпроғи Совет Иттифоқига тўғри келади. Кейинги уч йил ичида «Центротекстиль» Югославия молларини СССРга етказиб беришни икки ярим баравар кўпайтирди. Аммо шу давр ичида Югославия Социалистик Федератив Республикаси совет молларини сотиб олишни уч баравар кўпайтирди.

Югославиянинг барча республикалари ва ўлкаларидаги тўқимачилик, пойафзал ва кўнчилик корхоналаридан 220 таси ўз маҳсулотларини «Центротекстиль» орқали СССРга етказиб бермоқда. Улар учун совет буюртмаларини фойдали эканлиги очиқ кўриниб турибди. Бу буюртмалар маҳсулотни кўплаб ишлаб чиқаришга имкон бермоқда. Шу билан бир вақтда, деди С. Живанович, биз ўзимизга керакли совет маҳсулотини — пахта, газламаларни, кўнчилик саноати учун хом ашёларни сотиб олишни муттасил кўпайтирмоқдамиз.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

◆ **ТЕҲРОН.** Совет Иттифоқининг техникавий ёрдами билан Исфаҳонда қурилаётган металлургия заводида 650 рақамли прокат стан эритилган металл билан ишлатилиб синаб кўрилди. Комбинатда 350 рақамли прокат станини монтаж қилиш ва жиҳозлаш ишлари ҳам ниҳоясига етай деб қолди. Яқин фурсатда Исфаҳон комбинати чўян ишлаб чиқаришдан тортиб тайёр прокат беришгача бутун металлургия циклини бажарадиган корхона бўлиб қолади.

◆ **БЕЛГРАД.** Бу йил Югославия корхоналари 47 та халқаро кўргазма ва ярмаркаларда иштирок этади. Бу корхоналар ўз маҳсулотларини 29 давлатда, шу жумладан Совет Иттифоқида ва Венгрия, ГДР, Польша, Болгария, Руминия, Чехословакия ҳамда Кубада намойиш қилади.

Бултур Югославия корхоналари ўз маҳсулотларини 40 та халқаро кўргазма ва ярмаркада намойиш қилди.

◆ **СОФИЯ.** Разградцаги шишачинни заводининг коллективи катта муваффақият қозонди. Болгарияда биринчи бўлиб бу заводда техникавий чинни ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Завод дастлабки бир неча минг тигель, колба ва ретортларни тайёрлаб берди. Булар турли химиявий бирикмаларга бардош бериши ва ғоят пишиқлиги билан фарқ қилади.

◆ **ВАРШАВА.** Бу йил халқ Польшасида мелиорация ишларига ва сув хўжалигига бултургига қараганда анча кўп, яъни 11 миллиард злотий маблағ ажратилади. Мелиорация ишларини ўтказиш натижасида ҳайдаладиган 150 минг гектар ер ҳамда 60 минг гектар ўтлоқ ва яйловлар яхшиланади. Мелиорация ва сув хўжалигининг техникавий базасини ривожлантиришга ҳам катта маблағ ажратилади.

◆ **СТОКГОЛЬМ.** Кейинги ойларда Швецияда ишсизлик анча кўпайди. Марказий статистика бошқармасининг маълумотларига қараганда мамлакатда иш тополмай юрган кишилар шу йил февраль ойининг бошида 128 минг кишига етган.

◆ **МЕХИКО.** Мексикада кейинги икки хафта ичида зилзила бўлди. Зилзиланинг маркази Тинч океан соҳилидаги Колима штатида. Зилзиланинг кучи 6,6 баллга етди.

(ТАСС).

ЎСИШ ЧЎҚҚИЛАРИ

ДЕҲЛИ, 12 февраль. (ТАСС). Ҳиндистон миллий экономикасини ривожлантириш бешинчи беш йиллик плани (1974—1979 йиллар) бўйича нефтни қайта ишлаш саноатининг маҳсулоти икки бараварга яқин кўпайиб, йилига 43 миллион тоннага етказилади. ЮНИ агентлигининг хабар беришига қараганда, мамлакатдаги нефтни қайта ишлаш саноатининг ишлаб чиқариш қувватларини ўстириш истиқболлари масаласини план комиссиясида ўрганаётган мутахассислар шундай хулосага келганлар. Нефть маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ҳозир чет мамлакатлардан нефть маҳсулоти сотиб олмоқ учун йилига бир миллиард рупияга яқин қилинаётган харажатларни анча қисқартиришга имкон беради.

Ҳиндистон ҳукумати СССРнинг дўстона ёрдами билан Барауни ва Койялида қурилган нефтни қайта ишлаш заводларининг ишлаб чиқариш қувватларини кенгайтириш тўғрисида қарор қабул қилди. Ҳозирги вақтда Халдида қурилаётган нефть маҳсулотларини қайта ишловчи катта заводлар билан бирга Барауни ва Койялидаги корхоналар бешинчи беш йилликнинг охирига бориб йилига 7,5 миллион тонна нефть маҳсулотлари берадиган бўлиб қолади.

Ҳозирги вақтда мамлакатда ишлаб чиқарилаётган 20 миллион тонна нефть маҳсулотининг 11,6 миллион тоннасини давлат секторига қарашли заводлар бермоқда.

Синфий жанглар

Капитал мамлакатлари меҳнаткашларининг ўз ҳуқуқлари учун олиб бораётган кураши тўхтамаётир. Капиталистик монополиялар ишчи ва хизматчиларнинг манфаатларига путур етказган ҳолда ғоят кўп фойда олишга интилаётган бир пайтда меҳнаткашлар курашнинг синалган воситаси — забастовкаларни бошламоқдалар.

ЯПОНИЯ

◆ ТОКИО. Япония пойтахтида шаҳар автобусларидан 1.700дан кўпроғи йўлга чиқмади, поезд Токио станцияларида тўхтаб қолди. Кўпгина давлат корхоналари ва муассасаларининг эшиклари ёпилди. Япония давлат корхоналари ва муассасалари ишчи ҳамда хизматчиларидан қарийб 2 миллион 300 минг киши 12 соатлик умумий забастовка эълон қилиб ишга чиқмади.

1948 йилги қонун давлат муассасалари ишчи ва хизматчиларининг иш ташлашни тақиқлайди. Бироқ шунга қарамай, маъмуриятнинг таҳдидига қарамай, меҳнаткашлар курашга отланиб, қатъий суратда: «Биз забастовка қилиш ҳуқуқи берилишини талаб қиламиз», дедилар. Ўзига тўққизта йирик касаба союзини шу жумладан темир йўлчилар ва алоқачилар касаба союзини бирлаштирган Япония давлат корхоналари ходимлари касаба союзларининг кенгаши курашга бошчилик қилмоқда.

ФРАНЦИЯ

◆ ПАРИЖ. Металлург ишчилар ва кемасозларнинг оммавий забастовкаси натижасида Испаниядаги энг йирик марказлардан бири бўлган Бильбао саноати деярли бутунлай издан чиқарилди. «Юманите» газетасининг хабар беришича, иш ташловчилар 7.000 кишидан ошиб кетган. «Эскуальдина» кемасозлик корхоналарининг ўзидагина ишчилардан салкам 4000 киши иш ҳақининг оширилишини талаб қилиб ишни тўхтатди.

«Билькок ва Вилькокс» металлургия компаниясининг корхоналарида қарийб 3.000 киши корхона эгалари коллектив шартномаларни янгилашдан бош тортганликларига қарши норозилик билдириб, забастовка бошлашди.

АҚШ

◆ НЬЮ-ЙОРК. Америка маъмурлари забастовка ҳаракати активларига ва касаба союзларига қарши жазо чораларини кучайтирмоқдалар.

Филадельфиядаги округ суди ўқитувчилар маҳаллий федерациясининг раиси Ф. Салливан билан касаба союз раҳбарлигининг аъзоси Ж. Райанни «судни ҳақоратлашда» айблаб, олти ойдан тўрт йилгача бўлган муддатга қамашга ҳукм чиқарди. Айни вақтда федерацияга 160 минг доллар миқдорида жарима солинган.

Маъмурлар ўқитувчиларнинг забастовка қилишини тақиқловчи суд қарорига бўйсунишдан бош тортганликлари учун касаба союз раҳбарларини ана шундай жазоладилар. (ТАСС).

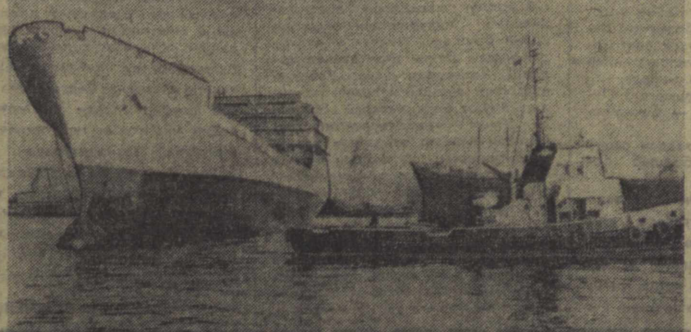

Польша. Шчецциндаги А. Варский номли кемасозлик корхонасида Совет Иттифоқи учун тайёрланган «Максим Литвинов» юк кемаси сувга туширилди.

ЦАФ — ТАСС фотоси.

ЛЕНИНГРАД — НЬЮ-ЙОРК

ИККИ ҚИТЪА БЎЙЛАБ

Шу йил май ойида совет лайнери «Михаил Лермонтов» Ленинграддан Нью-Йоркка биринчи марта рейсга чиқади. У совет кемалари хизмат кўрсатаётган иккинчи пассажир трансатлантика йўлини очиб беради. Биринчи — Ленинград — Монреаль трансатлантика йўлида «Александр Пушкин» теплоходи бир неча йилдан бери яхши қатнаб турибди.

Денгиз флоти министрлигида ТАСС мухбирига маълум қилинишича, «Михаил Лермонтов» лайнери бу йил Нью-Йоркка учта рейс ўтказса керак. Бу рейслар Бремерхафен (ГФР), Лондон ва Гавр (Франция) портлари орқали ўтади. Икки ёққа саёҳат бир ой чамаси давом этади.

СССРнинг буюртмаси билан бултур Германия Демократик Республикасида қурилган «Михаил Лермонтов» теплоходи «Ёзувчилар» туркумидаги энг кейинги ва энг такомиллашган кемадир. Шу туркумда Совет Иттифоқининг яна 4 та катта пассажир лайнерлари «Александр Пушкин», «Иван Франко», «Тарас Шевченко», «Шота Руставели» кемалари бор.

«Михаил Лермонтов» халқаро классдаги пассажир кемаларга қўйиладиган барча замонавий талабларни қондира олади. Кеманинг 12 та палубаси бор, шулардан 8 таси пассажирлар палубасидир. Салонлар кутубхоналар, сузиш ҳовузлари, ресторанлар, барлар саёҳатчилар хизматида. Шинам ва қулай каюталарда 700 пассажир жойлаша олади. 20 узел тезлик билан юра оладиган кема чайқалишни сўндирадиган механизмлар ҳамда денгиз ҳатто ғоятда тўлқинланиб турганида ҳам сузиб кетаверишга имкон берадиган такомиллашган радионавигацион ускуналар билан таъминланган. Кема капитани — Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. М. Оганов «Александр Пушкин» теплоходида биринчи трансатлантика рейсини ўтказган кишидир.

АНТАРКТИДА — ТОШКЕНТ

Офтобда қорайган, соқоллари ўсган, чарм курткалар ва кўк жун қалпоқлар кийиб олган бу қувноқ кишиларнинг ҳаммаси олтмиш тўққиз нафар. Улар шанба куни эрталаб Тошкентга қўнган «ИЛ-18» самолётидан чиқиб келишди. Австралиядаги Перт шаҳридан парвоз қилган ва навбатма-навбат алмашиниб турган уч экипаж бошқариб келган бу самолёт Жакарта, Рангун, Калькутта ва Карочидан ўтиб, тўппа-тўғри совет диёрига ўн еттинчи совет Антарктида экспедициясининг аъзоларини олиб келди.

Антарктидадан қайтиб келаётган бу экспедиция бошлиғи Вячеслав Григорьевич Аверьянов бундай деди:

— Экспедиция аъзоларининг ҳаммасини олиб келмоқ учун бир неча рейс учишга тўғри келади. Чунки Антарктидада ишлаган экспедициялар орасида совет олимларининг бу экспедицияси энг катта бўлиб, жами икки юз қирқ бир кишидан иборат.

Бу группа Москвага бора туриб Тошкентда қисқа вақт тўхтаб ўтди. Экспедиция аъзолари аэропортни завқланиб кўздан кечирдилар, чунки улар она юртда кўп вақтдан бери бўлмаганликлари сабабли Ватанни соғиниб қолишган.

— Қайсингизда «Помир» сигарети бор? — деб сўрайди улардан бири. — Мазаси қанақа эканлигини ҳам унутиб қўйяй дедим.

Экспедиция аъзоларидан яна бири хурсанд бўлиб телефон дискини бурар экан, деди:

— Ие, Тошкентнинг ҳар бир телефонидан Москвани чақираверса бўлар экан-да. Буни қаранг-а, бир йилда шунчалик тараққиёт бўлса!

Ҳақиқатан ҳам улар олтинчи қитъада тўла-тўкис бир йил ишлаб келишди. Самолёт парвоз қилиш пайти келгунча биз В. Г. Аверьянов билан, «Восток» станциясининг бошлиғи Владимир Ананьев билан, «Мирний» станциясининг бошлиғи Николай Овчинников билан мириқиб гаплашиб олдик.

Бу экспедиция 1971 йилнинг декабрида ишга тушган эди. Бизнинг станцияларимизда Германия Демократик Республикасидан бешта олим, Ҳиндистондан бир олим ва АҚШдан бир олим ҳам совет тадқиқотчилари билан бирга қишлаб қолди. Ёзда уларга Венгрия, Руминия, Болгария, Польшадан келган олимлар қўшилди. Евгений Юров французларнинг Кергелен станциясида, геолог Евгений Каменев американликларнинг Мак—Мердо станциясида ишлади. Аэрологлар ва метеорологлар, геофизиклар ва гидрологлар, музшунослар ва бошқа мутахассислар одатдаги кузатишларни олиб боришди. Ўн еттинчи экспедиция биринчи бўлиб бошлаган янги ишлар ҳам бор эди.

— Аввало бу иш халқаро Антарктида музшунослик лойиҳаси бўйича олиб борилган тадқиқотлардан иборат бўлди, — дейди В. Г. Аверьянов. — Бир неча мамлакатнинг олтинчи қитъада олиб борилаётган ишларида шу мамлакат олимларини бирлаштирган лойиҳанинг ўзи матбуотда кенг ёритилди. Бизнинг қилган ишларимизга келсак, станцияларимизнинг деярли ҳаммаси бу лойиҳаларни амалга оширишга ўз ҳиссасини қўшди. «Восток» станциясида Антарктидани қоплаб ётган муз қатлами 800 метр чуқурликда пармаланди. Ватанимизнинг Антарктида шароитида ишлаш учун махсус тайёрлаб берган техникаси ёрдамида ҳаммаси бўлиб 4 километр чуқурликкача пармалашимиз керак. Аммо ҳозир биз пармаланган участканинг тагидан музнинг биринчи намунасини олдик. Шу вақтгача фан оламида бўлмаган ноёб материални қўлга киритдик. Бу материал қалин муз қатламининг характери ва тузилиши қандайлиги тўғрисида жуда аҳамиятли маълумотлар олишимизга имкон берди.

Халқаро лойиҳа бўйича «Мирний» станциясидан жанубдаги «Восток» станцияси томон тракторга тиркалган чеаналарда юриш қилдик. 160 километр йўл босилди, бир қанча йиллар давомида бажарилиши лозим бўлган халқаро кузатишлар методикаси ишлаб чиқилди.

«Молодежная» станциясида ракеталар ёрдамида атмосферани текшириш давом эттирилди. 60 тага яқин метеорологик ракеталар туширилди. Об-ҳавони ўрганиш ишлари кенг миқёсда олиб борилди. Бунинг учун одатдаги асбоблар ва ракеталардан ташқари ернинг сунъий йўлдошларидан қабул қилиб олинаётган телекўрсатувлардан ҳам фойдаланилди.

Ўн еттинчи экспедиция қатнашчилари ватанларига учиб кета туриб ҳозир Антарктидадаги олти станциянинг ҳаммасига келаётган ўринбосарларига юришлар ташкил этиш учун тайёрланган янги чена — трактор поездини «мерос» қилиб қолдирдилар. Антарктидада алюминий тахталардан баланд қилиб ясалган, барча қулайликларга эга бўлган уйларни тайёрлаб қўйдилар.

— Ҳозирча бу уйлар фақат «Молодежная» станциясида қурилди. Лекин бошқа станцияларда ҳам қурилмоқда.

Хайрлашиш пайти келди. Ўзбекистонлик уч қутбчи — музшунослар Виталий Нездрухин билан Юрий Евельянов ҳамда ангренлик ўқитувчи Владимир Фрейфельд ҳам қувноқ антарктидачилар билан бирга самолёт томон йўл олдилар. Улар Антарктида экспедицияларида ўзлари билан бирга ишлаган, чена-трактор юришларида қатнашган, изғирин қор бўронлари чоғида ва 70 градусли совуқда кузатишлар олиб борган дўстларини кутиб олиш учун келишди. Охирги хайрлашувдан сўнг «ИЛ-18» учиш майдони томон йўл олди.

Ю. КРУЖИЛИН,
ЎзТАГ мухбири.

Суратда: экспедиция қатнашчилари Тошкент аэропортида.
А. Горокрик фотоси. (ЎзТАГ).

ПАХТАКОРЛАР УЧУН

ЯНГИ МАШИНАЛАР

ЯНГИЙЎЛ. Ғўзапояни йиғиштириб олиб пресслаб берадиган машина Ўрта Осиё машина синаш станциясида давлат синовларидан муваффақиятли ўтди. «МТЗ-50Х» тракторига тиркаб қўйиб ишлатиладиган бу агрегат ғўзапояни йиғиштириб олиб, пресслаб тойлаб сим билан боғлаб автоприцепларга ўзи ортиб қўяди.

Бу янги машинани қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш Ўрта Осиё илмий тадқиқот институтининг мутахассислари ишлаб чиқди. Улар ўрилган бедани пресслаш учун ишлатиладиган ва ҳозирги вақтда саноат тайёрлаб бераётган машинани асос қилиб олиб, унинг конструкциясига анчагина ўзгартиш киритдилар. Натижада агрегат анча бақувват ва кўп иш бажарадиган бўлиб қолди. Янги машина бир соатда 1,2 тонна ғўзапояни пресслаб беради.

Янги машина кўплаб ишлаб чиқариш учун тавсия қилинди. Фрунзедаги қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводи коллективи шу йил кузги мавсумга бундай машиналарнинг биринчи туркумини тайёрлаб беради. (ЎзТАГ).

ЧЕКИНГАН ЎЛИМ

УКРАИНАДАН ХАТ

...Бу воқеа 1941 йилнинг энг оғир дамларида, урушнинг бошларида бўлган эди. Бизнинг ўқчи бўлинмаларимиздан бири қутурган гитлерчиларнинг кучли тазйиқига қаршилик кўрсатарди. Душман Уманга борадиган йўлни босиб олишга интилаэди. Солдатларимиз қамалда қолишди. Совет жангчиларининг кичкинагина отряди бир қуршовдан чиқишга неча кун ҳаракат қилди. Кучлар тенгсизлигига, фашистларга мунтазам янги кучлар келиб қўшилаётганлигига қарамай жангчиларимиз бардош бердилар. Охири ўқ-дорилар тугади. Душман эса ҳамон ҳужумни давом эттирмоқда. Деярли барча жангчилаэ ярадор бўлишди. Уч кеча-кундуз бир қултум сувсиз оч-наҳор қолишди. Лекин улар фақат бир нарсани — ўқ дорини ўйлашарди. Бир тўда жангчиларимизни фашистлар ана шундай аҳволда асир олдилар. Ўзбекистонлик 18 яшар Маъди Абдуллаев ҳам шулар орасида эди.

Фашистлар асир олинган 50 дан ортиқ солдатни қоп-қоронғи ҳужрага олиб киришди. Бир неча соатдан кейин бу ерга фашист унтерофицери кириб келди. У асирларга диққат билан кўз югуртириб уларни автоматнинг қўндоғи билан турта бошлади:

— Арбайтен! Арбайтен! — деб қичқирди у.

Асирлар қаергадир ишга ҳайдаб кетишларини тушундилар.

Чиндан ҳам унтер-офицер улардан 10 кишини танлаб олиб, қишлоқнинг чеккасига ҳайдаб кетди. Ниҳоятда ҳолдан тойган кишиларга белкурак тутқазиб, ўра қазишни буюришди. Асир солдатлар ярим кун деганда кичкинагина ўрани зўрға қазишди. Кейин уларни яна ҳужрага олиб боришди. Лекин улар қишлоқда узоқ вақт қолишмади. Бир неча автоматчилар келиб ҳужра эшигини очишди.

— Ауфштеген! Ауфштеген! (Турինглар! Турингла!) — бақиришди улар.

Офицерларни иккитадан сафга тизиб чуқур олдига бошлаб боришди.

Кечаги ўқчи, бугун эса асир олинган Маъди Абдуллаев ҳам улар билан бирга ўша ерга келди. Тепаликда янги қазилган чуқурликдан бошқа ҳеч нарса унинг кўзига кўринмасди. Бошларини қуйи солган, ранглари сарғайиб кетган асирлар чуқурликка яқинлаша борганлари сари ҳаётдан умидларини узишарди. Ана шу сўнгги дақиқаларда Маъдининг хаёлида жонажон ўлкаси Ўзбекистон гавдаланди.

Мана, у жанг ҳам қилиб бўлди. Эссизгина, жуда кам хизмат қилди. Яна чуқурга кўзи тушди.

— Хальт! — деб буйруқ берди гитлерчи. Автоматдан отилган ўқлар асирларни чуқурга тутдек тўкди.

Ҳаётда нималар бўлмайди дейсиз. Бунга бухоролик Маъди Абдуллаевнинг тақдири мисол бўла олади. Душман уни қаттиқ азоблади. Бахтли тасодиф билан у тирик қолди. Бу шундай бўлган эди. Душман ўқидан жароҳатланган Маъди бошқа ҳалок бўлган жангчилар билан бирга чуқурга йиқилган эди. Унинг тирик ёки ўликлигини билиб бўлмасди. Ўз жанговар дўстларининг жасади остида қолган Маъди зўрға нафас оларди. Лекин қимир этишга қўрқарди. Унинг ҳаво етишмаслигидан юраги санчар, қулоқлари битарди. Сўнгги кучини сарф этиб бошини бироз кўтарди ва нафас олди. У кўзини бироз очиб осмоннинг бир четини, узоқ-узоқларда милтиллаётган юлдузларни кўрди.

— Яшаш учун қўлингдан келганча уриниб кўр, — деб нидо қиларди унинг кўнгли.

Чиндан ҳам у ҳаёт учун курашди ва бунда ғалабага эришди. У қоронғуликда кучи етганча ҳаракат қилиб қуролдошларининг қотиб қолган жасадлари орасидан эмаклаб, чуқурликдан чиқишга урина бошлади. Ниҳоят у чуқурдан чиқди. Лекин энди қаёққа боради? Қоп-қоронғу тун. Узоқдан итларнинг ҳуриши қулоғига чалинди. У ўша ёққа эмаклай бошлади. Унинг мадорсизланган оёқ-қўллари қақшар, жароҳати қаттиқ азоб берарди. Қулоқлари остида минглаб қўнғироқлар чалинаётганга ўхшар эди. Лекин бу кишини ҳеч нарса тўхтата олмасди. У фақат олға, олға интиларди.

Тонг отди. Қаердадир хўрозлар қичқирди. Абдуллаев қандайдир экинзорга етиб келди. Ҳали қуёш ўз ётоғидан бош кўтармасдан кимдир эгат бошига етиб келганди. «Ким бўлса ҳам ёрдам қўлини чўзар» деган умид кўнглида япроқ ёзди. Бу ковалевкалик Христина Петричук эди. Христина хола ярадор жангчини немислар кўриб қолмаслиги учун маккажўхоризорга яшириб, қўшниси Матрена Люльчакка айтди. Улар солдатнинг жароҳатларини боғлаб жонига [illegible] киришди.

— Раҳмат, онажонларим, — деди уларга Маъди. Энди сиз менинг энг яқин туғишганларим бўлиб қолдингиз.

Маъди бир неча кун Матрена Сергеевнанинг уйида яшаб даволанди. Улар туз ва нонни баҳам кўришди. Қўни-қўшнилар ҳам унга ёрдам беришди. Маъдининг жароҳати битиб, оёққа турди. Лекин ташқарига чиқиш ҳам хавфли эди. Чунки қишлоққа фашистлар кириб келишганди.

Фашистлар Абдуллаевни топиб олишди ва уни ҳайдаб кетишди. Уни бошқа «Хавфли кишилар» билан бирга Уманга, кейинчалик Германияга жўнатишди. Лекин бир кун унинг омади келиб қолди. У қочиб кетди. Қочиб кетди деб айтиш осон.

У кечалари йўл юрди. Фақат чакалакзорлар бўйлаб одимлади. У охири партизанлар орасига етиб келди. Фашистларни қийратди. [illegible] экатдаги армияга келиб қўшилгач, душманга янада зўр қирон келтирди.

Мана, Ковалевканинг марказий кўчаларидан бирида қорачадан келган баланд бўйли киши бормоқда. Бу Маъди Абдуллаев. У бутун оиласи билан Украинага — Матрена Сергеевнаникига меҳмонга келган. Улар бир-бирлари билан туғишганлардек қучоқ очиб кўришишди. Ўша оғир дамларни, уруш келтирган кулфатларни эслашди. Маъди Абдуллаев ўзининг бугунги кунда қилаётган ишлари ҳақида Матрена Сергеевнага сўзлаб берди. Маъди ака урушдан кейин институтни тугатганини, кейинчалик аспирантурада ўқиб, биология фанлари кандидати унвонига сазовор бўлгани, ҳозир Бухоро педагогика институтида кафедра мудири вазифасини ўтаётгани, Коммунистик партия сафига кирганини сўзлаб берди.

И. БРАТЧЕНКО.

ҚЎШИҚЛАР ҲАФТАЛИГИ

Тошкентда Польшанинг «Пронит» ва «Муза» фирмалари ишлаб чиқарган грампластинкалар ҳафталиги бошланди. Поляк қардошларимиз 150 номдан кўпроқ турли грампластинкалар олиб келишди. Улар орасида қадимий халқ қўшиқлари, жаҳон классик санъатининг буюк намояндалари асарлари, ҳозирги замон қўшиқчилигининг машҳур асарлари бор.

Шу қўшиқлардан ва музика асарларидан баъзи бирлари билан ҳурматли газетхонларни таништириб ўтишни истардик.

Польшада Подголье қўшиқлари десангиз, ҳамма оёққа туради. Чунки мамлакатнинг шу ном билан аталувчи тоғлик райони санъати ўзининг оригиналлиги, ўзига хослиги билан ҳаммани ром қилади. Бу вилоятда қўшиқ худди сув ва ҳаво каби одамларнинг энг зарур эҳтиёжига айланган. Ҳафталикда намойиш қилинадиган грампластинкалар орасида мана шу вилоят қўшиқлари ҳам анчагина бор.

Улуғ Ватан уруши йилларида бизнинг мамлакатимизда яратилган «Катюша», «Землянка» қўшиқларини ким билмайди дейсиз. Бу қўшиқлар окопда туғилиб, жангчиларимизни ёвуз душман устидан ғалабага чорлаган эди. Худди шунингдек поляк халқида ҳам бундай қўшиқлар бор. Булар «Таъқиқланган қўшиқлар» деб номланади. Бу қўшиқларни Польшада билмайдиган киши топилмаса керак. Уни етти яшардан етмиш ёшгача ҳамма севиб айтади. Фашистлар оккупацияси шароитида бу қўшиқлар душманга бамисоли найза бўлиб санчилган эди.

Кўргазмада замонавий енгил музика асарлари ҳам кенг ўрин олган. Совет тингловчиларига маълум бўлган машҳур артистлардан Ирина Сантор, Слава Плибильска ва Мария Котербска ижросидаги классик жаз ва бич-бит асарлари ёзиб олинган пластинкалар анчагина бор.

Шуниси характерлики, ҳафталик мобайнида барча ёш ва касбдаги кишилар дидига мос пластинкалар намойиш қилинади. Бах, Моцарт, Бетховен, Шопен ижодининг нодир асарлари дейсизми, лирик қўшиқлар дейсизми, рақс музикаси дейсизми, ҳамма-ҳаммаси бор.

М. ФОЗИЛХЎЖАЕВА,
Тошкент грампластинкалар уйининг директори.

СПОРТ

МУСОБАҚАЛАР, ВОҚЕАЛАР, БЕЛЛАШУВЛАР

УЧИНЧИ МАРТА ЧЕМПИОН

Бу воқеа ўтган ҳафтада Германия Федератив Республикасининг Кёльн шаҳрида юз берди. Муз устида фигурали учиш бўйича Европа чемпионати мусобақалари борарди. Совет спортчилари — жаҳон ва Европа чемпионлари Людмила Пахомова билан Александр Горшков муз устида ўзига хос спорт маҳоратини намойиш қилаётганда бу ерга тўпланганлар уларнинг санъатини қизғин қарсаклар билан бот-бот олқишлаб турдилар.

Европа чемпионати қатнашчилари ва ташкилотчилари Людмила Пахомова билан Александр Горшковни учинчи марта Европа чемпионлиги билан табриклаб уларнинг ижрочилигидаги маҳоратида коньки да учиш билан музиканинг мусиқийлиги, ҳаракатлардаги қатъий услуб билан ижрочилик маҳоратининг ўзига хослигини алоҳида таъкидладилар.

СПАРТАКИАДА ТАРАДДУДИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги физкультура ва спорт комитетида республика XVI спартакиадасини бошқарувчи бош судьяларнинг дастлабки коллегия йиғилиши бўлди. Йиғилишда спартакиаданинг спорт турлари бўйича бош судьялари қатнашдилар.

Республика физкультура ва спорт комитети раисининг ўринбосари, ўтказиладиган спартакиада бош судьясининг ўринбосари, Бутуниттифоқ тоифасидаги судья Ю. П. Егоров спартакиаданинг мақсад ва вазифалари ҳақида муфассал тўхталди. Ўзбекистон XVI спартакиадаси олдинги шундай спартакиадалардан шу билан фарқ қиладики, унда Қорақалпоғистон АССР, республикамиз областлари терма командалари спортнинг 27 тури бўйича иштирок этадилар, Тошкент шаҳри терма командаси эса спортнинг 9 тури бўйича беллашади.

АХБОРОТ

САНЪАТ ХАБАРЛАРИ

Ҳаваскорлар оркестрига диплом

Завод бадиий ҳаваскорларининг довруғи бутун Фарғонага ёйилган. Бир неча йилдирки, Фарғона нефтни қайта ишлаш заводида ташкил этилган духовой оркестр санъат мухлислари эътиборини қозониб келмоқда. Оркестр коллективи Маданият саройи ҳаваскорлари қаторида область районлари, қишлоқлари ҳамда завод-фабрикалари саҳнасида ўз санъатларини намойиш қилишяпти. Оркестр репертуарида совет ва чет эл классик басталарининг асарлари ҳам ўрин олган. Яқинда завод оркестри касаба союзларининг духовой оркестр ансамбллари ҳаваскорлари Бутуниттифоқ кўригида иштирок этиб, юқори баҳо олди. Завод оркестрига ВЦСПС ҳамда СССР композиторлар союзининг дипломи берилди.

А. ДИНОРОВ.

Қардошлар ҳамкорлиги

Икки қардош республика — Ўзбекистон ва Тожикистон кино санъаткорлари ҳамкорликда янги фильм яратдилар. «Салом, азиз инсон!» деб ном олган бу фильм ўзбек кинорежиссёри Ҳабибулла Файзиев талқинига мансубдир. «Тожикфильм»да суратга олинган мазкур картинада йирик нурхона — Норак ГЭСи ёш қурувчилари ҳақида ҳикоя қилинади. Тез кунларда экранга чиқадиган фильмда таниқли тожик актёрлари Г. Завқибеков, Х. Абдураззоқовлар қатори машҳур ўзбек артистларидан Р. Ҳамроев ва Н. Раҳимовлар асосий ролларни ижро этишган.

Экрандан саҳнага

Томошабинлар Тошкент телевидение студиясининг «Телевизион театр» туркумидан кўрсатган «Бевафо янга» асарини қизғин қарши олган эдилар. Драматург А. Отажонов билан биргаликда ҳажвчи Жамолиддин Асомиддинов яратган бу телевизион асар театр саҳнасига кўчадиган бўлди. Хоразм область Огаҳий номли драма ва комедия театри «Тузоқ» номи билан шу комедияни саҳналаштирди. Асарда айрим санъаткорларнинг бачкана хатти-ҳаракатлари фош этилади. Экрандан саҳнага кўчган асарни театр режиссёри А. Ниёзматов постановка қилган.

З. МУҲАММАДЖОНОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 11.25 — ТОШКЕНТ. 11.30 — **Марек Пегуснинг ғаройиб саргузаштлари** (бадиий фильмнинг 2-серияси). 11.55 — Кинофильм. 12.30 — МОСКВА. 12.35 — Янгиликлар. 12.45 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 13.45 — **Бадиий фильм.** 15.05 — Инсон ва меҳнат. 15.35 — Эстрада концерти. 16.10 — Рассомлар Сталинград жанги ҳақида. 16.45 — «Рус тили». 17.35 — Янгиликлар. 17.45 — Болалар учун кўрсатув. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.35 — «Қизил галстук». 19.05 — Мультфильм. 19.15 — Ёзувчи ва замон. 19.45 — Ахборот. 20.00 — Андижон лавҳалари. 20.30 — Ўн минут музика. 20.40 — Ахборот. 21.00 — Экран куйлари. 22.00 — «Вақт». 22.30 — Халқ контроли экрани. 23.00 — Чашма (такрорий кўрсатув). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 18.30 МОСКВА. Жаҳон халқлари ижоди. 19.00 — Концерт. 19.30 — Илмий-оммабоп фильм. 20.50 — **Ромео ва Жульетта** (балет). 22.00 — Фан ва спорт. 22.30 — Балетнинг давоми. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — Телефильм. 19.30 — Ўқув программаси. 20.00 — **Ўзимизникилардан бири** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 14/II да **Чио-чио-сан.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 14/II да **Олтин девор.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 14/II да **Севишганлар хиёбони.**

КИНО

Кромвель — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11 да, кундуз соат 1.30 минут, 4 да, кеч соат 6.30 ва 8.45 минутда).

Инсон масъулияти — «ЎЗБЕКИСТОН» (эрталаб соат 10 да, кундуз соат 12, 2, 3.45 минутда). «МОСКВА» (эрталаб соат 11 да, кундуз соат 1, 5.30 минут ва кеч соат 7 да). «ДРУЖБА» (эрталаб соат 11 да, кундуз соат 2.15 минут, 4, 5 да, кеч соат 8 да). «ЧАЙКА» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун).

Қуёш остидаги қизлар — «СПУТНИК» (эрталаб соат 11 да, кундуз соат 12, 1, 2, 3, 4 да, кеч соат 9 да). «ДРУЖБА» (эрталаб соат 10.10 минутда, кундуз соат 12, 5.40 минут, кеч соат 7 ва 9 да). «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК» (тоқ соатларда), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун).

Оцеола — ҲАМЗА номли (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун).

Мозандарон шери — «КЎКЧА» (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун).

Қўғирчоқ — «СПУТНИК» (кундуз соат 5 да, кеч соат 6 ва 8 да).

Ҳур қизлар — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз соат 5.30 минутда, кеч соат 8.30 минутда).

Менинг исмим масхарабоз — НАВОИЙ номли (эрталаб соат 11 да, кундуз соат 3.20 минутда, кеч соат 7.30 минутда).

Ватерлоо — «МОСКВА» (кундуз соат 3 да, кеч соат 8.30 минутда).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИНИНГ

РЕПЕРТУАР ПЛАНИ

14/II да — ОЛТИН ДЕВОР.
15/II да — ТАРИХ ТИЛГА КИРДИ.
16/II да — ИМОН.
17/II да — САМАНДАР.
18/II да — ОЛТИН ДЕВОР (кундузи), ИНҚИЛОБ ТОНГИ (кечқурун).
20/II да — ОЙ ТУТИЛГАН ТУНДА.
21/II да — ЎҒИРЛАНГАН УМР.
22/II да — САМАНДАР.
23/II да — ТАРИХ ТИЛГА КИРДИ.
24/II да ИНҚИЛОБ ТОНГИ.
25/II да — ТАРИХ ТИЛГА КИРДИ (кундузи), АЛИШЕР НАВОИЙ (кечқурун).
27/II да — ПУЛЧИ ЮЛДУЗ.
28/II да — ТАБАССУМ ЎҒРИЛАРИ.

Билетлар сотилмоқда.

КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ КЎРИШ УЧУН ЗАЯВКАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети телевидение ва радиоэшиттириш Давлат комитети коллективи мақом ансамблининг солистлари И. Тўраев ва Т. Тўраевларга отаси

Тўра АҲМЕДОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ДОРИВОР ЎСИМЛИКЛАР

КЎКА

Кўка Кавказда, Иттифоқимизнинг Европа қисмида, айниқса Ўрта Осиёда кўп тарқалган ўсимликдир. Дарёлар, ўрмон, жарликлар ва тоғларда ўсадиган бу ўсимликнинг барги кўп хосиятларга эга. У республикамизнинг Бўстонлиқ районида ҳам кўплаб ўсади. Япроғи узум баргларини эслатади. Эрта баҳорда гуллаб, барг ёзади.

Кўканинг барги ғоят шифобахш хусусиятга эга. Унинг таркибида уч процентга яқин ҳар хил кислоталар, инулин моддаси, эфир мойи, сапонинлар, ошловчи моддалар ва «С» витамини бор.

Кўканинг барги балғам кўчирувчи доривор сифатида ишлатилади. Айниқса, кўкрак қафаси касалликларида, юқори нафас йўллари яллиғланганда кўканинг барги дамлаб ичилса, яхши натижа беради.

ДЎЛАНА

Иттифоқимизнинг деярли ҳама ерида учрайди. Айниқса, Ўзбекистоннинг тоғлиқ районларида кўплаб ўстирилади. Май, июнь ойларида гуллайди. Меваси августда етилиб пишади. Дўлананинг меваси ҳам, гули ҳам шифобахшлиги билан қимматлидир. Унинг химиявий таркиби сорбит, холин, ацетилхолин, ошловчи моддалар, кислоталардан иборат.

Дўланадан доривор модда сифатида турли хил юрак, гипертония касалликларида фойдаланилади. Унинг қуритилган гули дамлаб ичилса, беморга наф келтиради. Фармацевтика саноатида дўлананинг гули ва мевасидан кордиовален препарати тайёрланади.

ҚОҚИ ЎТ

Кўп йиллик сут ширали бу ўсимликни момақаймоқ ҳам дейишади. Қоқи ўти Иттифоқимизнинг ҳамма жойларида ўсади, баҳорда гуллайди. Унинг илдизи хилма-хил касалликларга даводир. Бу доривор ўсимлик иштаха очиш, овқат ҳазм қилиш жараёнларини фаоллаштиради. Қоқи ўтдан фармацевтика саноатида қуюқ экстрат тайёрланади. Унинг таркибида глюкозидлар, инулин ва 3 процентга яқин каучук, «В2» витамини учрайди.

М. УСМОНОВ,
доришунос.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ● ТЕЛЕФОНЛАР эълонлар — 338142. коммутатор — 330249 дан 330258 гача.

Б. — 38. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Р. 02203.